

**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**



**ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA**

# **ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM**

**pre skupinu  
študijných odborov**

**76 UČITEĽSTVO**

**Úplné stredné odborné vzdelanie**

**ISCED 4A**



**MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**



**ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA**

# **ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM**

**pre skupinu  
študijných odborov**

**76 UČITEĽSTVO**

**Úplné stredné odborné vzdelanie**

**ISCED 4A**

**Vydalo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa .....,  
pod číslom ....., s platnosťou od 1. ročníka školského roka  
..... .**

Na tvorbe štátneho vzdelávacieho programu spolupracovali:

**Štátny inštitút odborného vzdelávania v Bratislave**  
**Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave**  
**Vybraní učitelia stredných odborných škôl v Slovenskej republike**

Obsah	strana
<b>1 Úvod do štátneho vzdelávacieho programu</b>	<b>7</b>
1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu	7
1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu	8
1.3 Vymedzenie pojmov	11
<b>2 Ciele výchovy a vzdelávania</b>	<b>15</b>
<b>3 Všeobecné ciele odborného vzdelávania a prípravy na stupni vzdelania ISCED 4A</b>	<b>16</b>
<b>4 Charakteristika štátneho vzdelávacieho programu</b>	<b>18</b>
4.1 Popis vzdelávacieho programu	18
4.2 Základné údaje	19
4.3 Zdravotné požiadavky na uchádzača	20
4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce	20
4.5 Hodnotenie	20
<b>5 Kompetencie (profil) absolventa štátneho vzdelávacieho programu</b>	<b>24</b>
5.1 Celková charakteristika absolventa	24
5.2 Kľúčové kompetencie	25
5.3 Odborné kompetencie	30
<b>6 Rámcový učebný plán</b>	<b>36</b>
6.1 Rámcový učebný plán 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia	36
6.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia	36
<b>7 Vzdelávacie oblasti</b>	<b>38</b>
7.1 Odborné vzdelávanie	38
7.1.1 Teoretické vzdelávanie	38
7.1.2 Praktická príprava	45
7.2 Účelové kurz/učivo	48
7.2.1 Telovýchovno-výcvikový kurz	48
<b>8 Učebné zdroje</b>	<b>50</b>
8.1 Odborná literatúra	50
8.2 Didaktická technika	52
8.3 Materiálne výučbové prostriedky	53
<b>9 Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami</b>	<b>54</b>
9.1 Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením	55
9.1.1 Žiaci s telesným postihnutím	56
9.1.2 Žiaci so sluchovým postihnutím	57
9.1.3 Žiaci so zrakovým postihnutím	57
9.2 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	58
9.3 Vzdelávanie žiakov s nadaním	59
<b>10 Základné podmienky na realizáciu štátneho vzdelávacieho programu</b>	<b>61</b>
10.1 Základné materiálne podmienky	61
10.2 Personálne podmienky	62
10.3 Organizačné podmienky	62
10.4 Podmienky bezpečnosti a hygieny práce	63

<b>Obsah</b>	<b>strana</b>
<b>11 Využitie štátneho vzdelávacieho programu pre vzdelávanie dospelých</b>	<b>64</b>
<b>12 Maturitná skúška</b>	<b>66</b>
12.1 Témy maturitnej skúšky	66
12.2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách	68
12.3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku	71
12.4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov	71
<b>13 Zásady pre tvorbu školského vzdelávacieho programu</b>	<b>74</b>
13.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu	74
13.2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu	76
<b>14 Záznamy o platnosti a revidovaní štátneho vzdelávacieho programu</b>	<b>77</b>

## 1 ÚVOD DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Cieľom kurikulárnej reformy je umožniť flexibilnejšiu profiláciu absolventov študijných odborov podľa podmienok školy, vývoja študijných odborov v závislosti od potrieb regionálneho trhu práce, individuálnych schopností a záujmov žiakov. Odborné vzdelávanie a príprava nie je založené na osvojovaní čo najväčšieho objemu faktov, ale smeruje k získaniu kľúčových, všeobecných a odborných kompetencií, ku komplexnejším a prakticky zameraným vedomostiam a zručnostiam, ktoré umožnia rozvoj a celkový úspech jednotlivcov na základe vlastnej aktivity, sebauvedomenia a spolupráce nielen v známych situáciách, javoch a problémoch, ale aj v nových podmienkach ich riešenia a aplikácie.

Štátny vzdelávací program (ďalej len „ŠVP“) bol vytvorený v súlade s Medzinárodnou normou pre klasifikáciu vzdelávania (International Standard Classification of Education – ISCED 97) s cieľom sprehľadnenia a porovnania vzdelávacích programov na národnej úrovni vzhľadom k štandardným charakteristikám ako sú dĺžka vzdelávania, vstupný vek žiaka do programu, zameranie programu (výchovné, všeobecnovzdelávacie, odborné, praktické), podmienky programu, kvalifikácia, normy certifikácie, možnosti ďalšieho vzdelávania a pod. ISCED je meradlom hodnotenia a porovnávania kvality obsahu vzdelávania. Vzdelávací program je preto základnou jednotkou klasifikácie ISCED 97.

Obsahové zameranie vzdelávacieho programu orientované na odborné vzdelávanie a praktickú prípravu je porovnateľné so zameraním vzdelávacích programov na stupni vzdelania ISCED 4A.

### 1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „OVP“) vymedzuje predstavu štátu o zameraní, obsahu a výsledkoch OVP pre danú skupinu študijných odborov.

#### ŠVP je

- a) štátom vydaný kurikulárny pedagogický dokument, ktorý vymedzuje záväzné požiadavky na vzdelávanie na stupni vzdelania ISCED 4A pre dané skupiny študijných odborov – vzdelávacie výstupy, ktoré musí žiak po ukončení štúdia dosiahnuť a preukázať,
- b) záväzný dokument, ktorý sú školy povinné rešpektovať a rozpracovať do svojich školských vzdelávacích programov,
- c) otvorený kurikulárny dokument, ktorý sa bude podľa potrieb a požiadaviek inovovať.

ŠVP je postavený na týchto **princípoch**:

- a) znížený dôraz na obsah vzdelávania, zvýšenie dôrazu na požadované kompetencie a výsledky vzdelávania,
- b) podpora autonómie a zodpovednosti škôl a pluralitného vzdelávacieho prostredia,
- c) rozvoj individuality každého jednotlivca,
- d) dôraz na požadované kľúčové kompetencie pre výkon povolania,

- e) variabilita vzdelávacích programov na úrovni školy a vytvorenie konkurenčného prostredia medzi školami,
- f) akcent na cieľovú kvalitu osobnosti žiaka ako potenciálneho zamestnanca,
- g) podpora zvýšenia kvality a efektivity vzdelávania vo vzťahu k rešpektovaniu vzdelávacích potrieb, študijných predpokladov, reálnych vzdelávacích podmienok, špecifických potrieb trhu práce v regiónoch škôl, dosiahnutých výsledkov práce školy, umožnenie rýchlych a potrebných inovácií, zlepšenie pedagogického a sociálneho prostredia,
- h) posilnenie odbornej a pedagogickej zodpovednosti a autonómie učiteľov,
- i) záväzný podklad pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

**Cieľom ŠVP je:**

- a) príprava žiakov na úspešný a zmysluplný osobný, občiansky a pracovný život,
- b) lepšie uplatnenie absolventov škôl na trhu práce,
- c) schopnosť prispôbovať sa zmenám na trhu práce v rámci celoživotného vzdelávania,
- d) poskytovať možnosti ďalšieho vzdelávania.

**ŠVP vymedzuje:**

- a) všeobecne záväzný cieľ, obsah, rozsah a podmienky vzdelávania na ISCED 4A pre danú skupinu študijných odborov,
- b) cieľovú kvalitu osobnosti žiaka, ktorú má žiak po ukončení vzdelávania a prípravy dosiahnuť,
- c) pravidiel pre tvorbu školských vzdelávacích programov, hodnotenie výsledkov vzdelávania,
- d) záväzný základ pre stanovenie finančných prostriedkov.

ŠVP **vydalo a zverejnilo** Ministerstvo školstva Slovenskej republiky po prerokovaní s príslušnými ministerstvami podľa ich vymedzenej pôsobnosti. Bol prerokovaný s príslušnými organizáciami zamestnávateľov, zriaďovateľmi škôl a ich profesijnými a záujmovými združeniami s celoštátnou pôsobnosťou.

## **1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu**

**ŠVP stanovuje:**

- a) ciele, formu, dĺžku a povinný obsah OVP podľa zamerania danej skupiny študijných odborov,
- b) základný obsah OVP,
- c) pedagogicko-organizačné usporiadanie vzdelávania,
- d) profil absolventa vo vzťahu k požiadavkám zamestnávateľov – kvalifikačné požiadavky, t. j. vzdelávacie výstupy,
- e) podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania a prípravy,
- f) materiálne, personálne a organizačné podmienky,
- g) podmienky bezpečnosti a ochrany zdravia,
- h) podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

**ŠVP je rozpracovaný do nasledovných častí:**

- 1) **Charakteristika ŠVP** je úvodom do vzdelávacieho programu a konkretizuje ho. Vysvetľuje jeho funkciu, vzťah ku školskému vzdelávaciemu programu (ďalej len „ŠkVP“), objasňuje pojmy akými sú ciele vzdelávania, požiadavky na vzdelávanie, spôsoby a formy získavania vedomostí, zručností a kompetencií, ich vzťah k povolaniu a kvalifikácii, ktorú získavajú absolventi po ukončení programu. Sú záväznými charakteristikami pre ŠkVP. V tejto časti sa uvádza dĺžka štúdia, nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium, spôsob ukončenia štúdia, poskytnutý stupeň vzdelania, doklad o dosiahnutom vzdelaní, možnosti pracovného uplatnenia, možnosti ďalšieho vzdelávania ako záväzné kritériá pre danú skupinu študijných odborov. Súčasťou charakteristiky je určenie požiadaviek a obmedzení vo vzťahu k prístupnosti povolania z hľadiska veku absolventov, zdravotného a telesného obmedzenia pri výkone povolania, k vhodnosti povolania pre osoby so zníženou pracovnou schopnosťou, k najčastejším chorobám a ohrozenia zdravia v dôsledku výkonu povolania, atď. Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce vychádzajú zo všeobecne platných predpisov, nariadení a vyhlášok uplatňovaných v danej skupine študijných odborov. V ŠkVP sú tieto oblasti podrobnejšie špecifikované a rozpracované vzhľadom na konkrétny odbor prípravy.
- 2) **Kompetencie (profil) absolventa ŠVP** sú kľúčovým východiskom pre školy, ktoré ich rozpracujú vo vlastných ŠkVP. Kompetencie musia spĺňať a pokrývať všetky požiadavky a potreby trhu práce a vzdelávania tak, aby absolvent po ukončení ŠkVP dosiahol konkrétnu kvalifikačnú spôsobilosť – všeobecnú a odbornú. Táto časť programu je zásadným reformným obratom pri štruktúrovaní vzdelávania, ktorá si vyžaduje zmenu celkového prístupu ku vzdelávaniu a učeniu sa tak zo strany učiteľa, ako aj žiaka. Ide o proces určenia požiadaviek v podobe výkonových štandardov. V OVP je stanovenie výkonových štandardov výsledkom aktívnej a úzkej spolupráce so zamestnávateľmi v danom odbore štúdia a prípravy. Vytvorením kompetenčného profilu sa v ŠVP sa definujú konkrétne požiadavky na kvalifikovaný výkon (kvalifikačný štandard) pracovných činností v skupine príbuzných povolání (skupina študijných odborov), v ŠkVP sa určujú špecifické požiadavky výkonu absolventa ako potenciálnej pracovnej sily pre danú pracovnú pozíciu vo zvolenom povolaní (študijný odbor). Výkonové štandardy sa v sumatívnom hodnotení na maturitných skúškach podieľajú na definovaní vzdelávacích výstupov. Najvýznamnejšou kategóriou profilu absolventa sú kľúčové kompetencie, ktoré v súlade s cieľmi OVP smerujú k tomu, aby si žiaci na tomto stupni vzdelania, v nadväznosti na predchádzajúce vzdelanie, vytvorili a rozvíjali predpoklady a schopnosti lepšie sa uplatniť v spoločenskom, pracovnom a osobnom živote.
- 3) **Rámcový učebný plán** je základom pre tvorbu školských učebných plánov. Stanovuje základné proporcie medzi cieľovými zložkami vzdelávania formou minimálnych týždenných vyučovacích hodín a celkového počtu hodín za celé štúdium. ŠVP stanovuje záväzný minimálny počet hodín na odborné vzdelávanie, vrátane odbornej praxe. Disponibilné hodiny slúžia k rozšíreniu časových dotácií a sú podporným stimulom pre školy pri rozpracovaní konkrétneho študijného odboru alebo odborného zamerania pri zohľadnení potrieb školy, rozvojových programov regiónu, zamestnávateľov alebo žiakov. Môžu sa využiť aj na podporu rozvoja osobnosti žiaka, jeho záujmovej orientácie zavedením pestrej škály voliteľných predmetov, prípadne účelovo zameraných kurzov.

- 4) **Vzdelávacie oblasti** sú okruhy, do ktorých patrí problematika príbuzných školských predmetov rámcového učebného plánu. Sú stanovením obsahu vzdelávania. Vychádzajú z výkonových štandardov uvedených v kompetenčnom profile absolventa. Výkonové štandardy sa pretransformujú do obsahových štandardov. Obsahové štandardy sú záväznou normou pre školy, ktoré si podľa obsahových výkonových štandardov vytvoria predmety v každej vzdelávacej oblasti. Vzdelávacie oblasti v ŠVP sú orientované na základné učivo, ktoré musia školy povinne rešpektovať. Majú nadpredmetový charakter, čo umožňuje školám rôzne štruktúrovať vlastné ŠkVP, využívať medzipredmetové vzťahy, rozvíjať aplikčné súvislosti s ohľadom na daný študijný odbor, rozvoj nových technológií, zmeny vo výrobných programoch podnikov, zahraničné poznatky a skúsenosti, individuálne potreby a špecifiká žiakov, rodičov a spoločnosti. Štruktúrovaniu obsahu sa musí venovať dostatočne veľa času na jeho zoradenie a usporiadanie, aby sa žiakovi vytvorili tie najoptimálnejšie podmienky na štúdium a zvládnutie obsahu vzdelávania. Neoddeliteľnou súčasťou každej vzdelávacej oblasti sú aj výchovné a motivačné aspekty, ktoré sa musia začleniť do obsahu vzdelávania. Preto okrem základného učiva sa štruktúruje aj rozširujúce učivo, ktoré slúži na prehĺbenie základného učiva s ohľadom na záujmy žiaka, rozvoj jeho nadania, rozhladu, a pod. Toto učivo má predovšetkým výchovný charakter a má prispieť k tomu, aby si žiaci osvojili určité postoje, hodnoty, rozhodovanie, atď. Môže sa vyučovať buď osobitne alebo ako integratívny vyučovací mostík aj formou rôznych projektov, písomných prác, a pod. Sú to rôzne témy ako napr. človek a sociálne prostredie, informačné a komunikačné technológie, človek a životné prostredie, multikulturálna výchova a pod. Do tejto kategórie patria aj voliteľné a nepovinné predmety, účelové kurzy v oblasti odborného vzdelávania. V odbornom vzdelávaní je diferencovane začleňované do rôznych vzdelávacích oblastí podľa charakteristiky daného odboru. Malo by sa predovšetkým zameriavať na materiálové a energetické zdroje, kvalitu pracovného prostredia, vplyvy pracovných činností na prostredie a zdravie, na technické a technologické procesy a riadiacu činnosť. Rozširujúce učivo sa môže realizovať rôznymi metódami a formami v rámci teoretického a praktického vyučovania, ale aj mimoškolskými aktivitami. V praktickom vyučovaní je vhodné viesť žiakov napr. k správne mu upotrebeniu, separovaniu a odvozu odpadov, využívaniu úsporných spotrebičov a postupov, dodržiavaniu požiadaviek na bezpečnosť a hygienu práce.
- 5) **Učebné zdroje** chápeme ako učebné pomôcky, prostriedky a didaktickú techniku odporúčané vo vyučovacom procese. Sú nositeľom učiva a používajú sa v rôznych priestoroch (interiéry a exteriéry). Ich súčasťou sú aj moderné technológie vo vzdelávaní. ŠVP odporúča základné učebné zdroje pre danú skupinu študijných odborov. ŠkVP budú špecifikovať tie učebné zdroje, ktoré sú dôležité pre daný odbor štúdia. Učebné zdroje predstavujú zdroj významných informácií a prostriedkov na vytváranie zručností a návykov žiakov, cestu ich motivácie, upevňovania a kontroly nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov, orientácie na ich individuálne záujmy.
- 6) **Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** je integrálnou súčasťou vzdelávacieho systému. ŠVP predkladá možnosti sprístupniť vzdelávací program čo najširšiemu spektru žiakov. Škola musí zvážiť tieto možnosti a rozhodnúť, či vzdelávací program je vhodný aj pre konkrétnu skupinu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, či je spôsobilá ho

upraviť podľa podmienok, potrieb a druhu znevýhodnenia a prispôbiť podmienky na ich výučbu. Každá škola je však povinná sledovať individuálne potreby a záujmy žiakov a riešiť ich formou individuálnych učebných plánov a špecifických organizačných opatrení.

- 7) **Základné podmienky na realizáciu ŠVP** vychádzajú zo všeobecných platných noriem a určujú základné (minimálne) požiadavky na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Je úlohou školy, aby tieto požiadavky sformulované v ŠVP konkretizovala vo svojom ŠkVP podľa reálnych potrieb a požiadaviek, aktuálnych cieľov a možností. ŠVP determinuje základné materiálne, personálne a organizačné podmienky, ako aj nevyhnutné podmienky bezpečnosti a hygieny práce.
- 8) **Maturitná skúška** stanovuje všeobecne platné odporúčania o postupe tvorby tém na teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky ako aj o kritériách celkového hodnotenia maturitnej skúšky – hodnotiace štandardy.
- 9) **Zásady pre tvorbu školských vzdelávacích programov** určujú všetky pravidlá, postupy, cesty a prostriedky tvorby ŠkVP na základe ŠVP pre danú skupinu študijných odborov. Významnou podpornou zložkou je Metodika tvorby školských vzdelávacích programov.

### 1.3 Vymedzenie pojmov

- a) **Cieľ vzdelávania** v ŠVP vyjadruje požiadavky na celkový vzdelanostný a osobnostný rozvoj žiaka, vymedzuje zámery výchovno-vzdelávacieho procesu a jeho vzdelávacie výstupy. V súlade s cieľmi stredného OVP sú v ŠVP formulované: všeobecné ciele založené na koncepte štyroch cieľov celoživotného vzdelávania pre 21. storočie formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO<sup>1</sup>. Z hľadiska prípravy na povolanie, uznávania a potvrdzovania získanej kvalifikácie – vzdelávacích výstupov v danom študijnom odbore sú v ŠVP špecifické ciele vyjadrené ako kompetencie

- kognitívne, ktoré zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností (pamäť, myslenie, tvorivosť) a
- afektívne vymedzujúce oblasť postojov, hodnotovej orientácie a sociálno-komunikatívnych zručností.

Cieľ vzdelávania je východiskom a podmienkou pre formulovanie obsahu, zabezpečenie procesu vzdelávania a hodnotenia výsledkov vzdelávacieho procesu. Je popísaný v charakteristike vzdelávacieho programu.

- b) **Kurikulum** (angl. curriculum) – **vzdelávací program** znamená komplexný program riešenia všeobecných a špecifických cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia vzdelávania. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania, realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenie na úrovni štátu, školy a triedy.
- c) **Kurikulárny dokument** vymedzuje vzdelávací program. ŠVP (v krajinách Európskej únie „National Curriculum“ – Národné kurikulum) je štátom garantovaný

<sup>1</sup> Delors, J.: Učenie je skryté bohatstvo. Formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO pre vzdelávanie 21. storočia ako Delorsov koncept štyroch pilierov.

rámec, ktorý určuje ciele, obsah vzdelávania, vzdelávacie výstupy a smernice na realizáciu školských kurikúl v oblasti formálneho (počiatočného) vzdelávania<sup>2</sup>.

**d) Kompetencia** je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie. Poznáme tieto kategórie kompetencií:

- Kľúčové kompetencie chápeme ako významnú a dôležitú kategóriu všeobecne integrujúcich, použiteľných a prenosných súborov vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje k svojmu osobnému naplneniu a rozvoju, aktívnemu občianstvu, sociálnemu začleneniu, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách na takej úrovni, aby si ich mohol ďalej rozvíjať, zachovávať a aktualizovať v rámci celoživotného vzdelávania. Vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie<sup>3</sup>.
- Všeobecné kompetencie sú základné kognitívne (poznávacie) kompetencie, ktoré sa vyžadujú pre príbuzné skupiny povolání (napr. matematika, čítanie, písanie, riešenie problémov, sociálne, komunikatívne a interpersonálne kompetencie). Vymedzujú široký poznávací základ potrebný pre uplatnenie človeka v spoločnosti a v mimopracovnom živote. Vytvárajú predpoklad celoživotného vzdelávania a prispievajú k profesionalizácii a adaptabilite každého jedinca.
- Odborné kompetencie sú kompetencie vyšpecifikované z profilov (štandardov) práce, tradičných a nových povolání. Sú to sociálne a komunikatívne kompetencie, strategické schopnosti pri kompetenciách založených na riešení problému pri zabezpečovaní úloh, organizačné kompetencie, iniciatívnosť a aktívnosť. Strategicky ovplyvňujú schopnosti absolventa uplatniť sa na trhu práce, prispôbovať sa jeho zmenám, samostatne rozhodovať o svojej profesijnej kariére a angažovať sa vo svojej vlastnej práci a v spolupráci s inými ľuďmi.

**e) Učenie** je proces, v ktorom žiak získava, využíva a prispôsobuje si informácie, myšlienky a hodnoty, praktické a kognitívne kompetencie. Prebieha prostredníctvom premýšľania, osobných úvah, obnovy informácií a sociálnych interakcií.

**f) Vedomosti** sú výsledkom zhromažďovania a prispôbovania informácií v priebehu vzdelávania alebo učenia sa. V kontexte kvalifikácií poznáme teoretické alebo faktické vedomosti.

**g) Zručnosti** sú schopnosti aplikovať vedomosti a využívať know-how na zvládnutie rôznych úloh a riešenie problémov. V kontexte kvalifikácií sú kognitívne (napr. uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia)

<sup>2</sup> Formálne vzdelávanie poskytujú školy s školskom systéme – materské, základné, stredné a vysoké školy. Je to počiatočné vzdelávanie, po ukončení ktorého sa získava prvá formálna úplná kvalifikácia.

<sup>3</sup> Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie. 2006.

a praktické (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov).

- h) **Výkonový štandard** je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania. Musí odpovedať na otázku „Čo potrebuje žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť)“, aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (vzdelávací výstup) štandardom. Výkonový štandard identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia výkonového štandardu – vzdelávacieho výstupu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie (maturitná skúška) na základe spoľahlivých kritérií, prostriedkov a postupov sumatívneho hodnotenia, ktorým sa overí dosiahnutie všeobecného a špecifického cieľa – hodnotiaci štandard. Z toho dôvodu je kompetenčný profil absolventa zásadným prvkom ŠVP a ŠKVP.
- i) **Obsahový štandard** určuje rozsah požadovaných vedomostí a zručností. Vymedzuje požiadavky a podmienky, ktoré určujú obsah vzdelávania (čo sa majú a ako sa majú žiaci naučiť a učiť) a zručnosti (čo majú žiaci urobiť a ako to majú urobiť), aby úspešne zvládli vzdelávací výstup (preukázali výkon) a vzdelávací program. Obsahový štandard sa formuluje na základe výkonového štandardu. V ŠVP sú popísané vo vzdelávacích oblastiach.
- j) **Vzdelávací štandard** obsahuje súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Je súborom výkonových a obsahových štandardov.
- k) **Vzdelávacie výstupy** sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis spôsobilosti (odborné, všeobecné) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností v danom povolaní alebo skupine príbuzných povolaní. Vzdelávacie výstupy v oblasti OVP týkajúce sa získania, potvrdenia a uznania konkrétnej kvalifikácie (úplnej, čiastočnej) voláme kvalifikačný štandard. Každý vzdelávací výstup je vo svojej podstate výkonový štandard.
- l) **Hodnotiaci štandard** definuje súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých vzdelávacích výstupov. Vychádza z výkonového štandardu. Proces hodnotenia vytvára evidenciu o výkone žiaka. Hodnotiaci štandard zahŕňa:
- kritériá hodnotenia pre každú všeobecnú a odbornú spôsobilosť. Určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že výkon žiaka bol preukázaný. Pokiaľ kompetencie stanovujú, čo má žiak vedieť a urobiť v rámci danej pracovnej činnosti, kritériá určujú, podľa čoho to poznáme a či sú tieto kompetencie osvojené. Kritériá musia byť konkrétne, jasné a zodpovedajúce danej kompetencii,
  - prostriedky a postupy hodnotenia vymedzujú cesty a spôsoby overovania kompetencií,
  - organizačné a metodické pokyny pre maturitné skúšky predstavujú súbor pravidiel a predpisov v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.

- m) **Hodnotenie** je najvýznamnejšou časťou ŠkVP. Je to proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiaka. Skúšajúci overujú výkony žiakov vo vzťahu ku kritériám. V OVP sa sumatívnym hodnotením (maturitnú skúšku) overuje, potvrdzuje a uznáva získaná kvalifikácia v danom študijnom odbore.
- n) **Kvalifikácia** je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získava, keď kompetentný orgán určí, že absolvent dosiahol vzdelávacie výstupy zodpovedajúce daným štandardom (výkonový – kvalifikačný štandard, obsahový štandard, hodnotiaci štandard).

## 2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi:

- a) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,
- b) ovládať aspoň dva cudzie jazyky a vedieť ich používať,
- c) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,
- d) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo na trhu práce,
- e) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- f) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- g) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami náboženskej tolerancie,
- h) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- i) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeludské etické hodnoty,
- j) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

### 3 VŠEOBECNÉ CIELE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY NA STUPNI VZDELANIA ISCED 4A

OVP je súčasťou celoživotného vzdelávania a musí byť súčasťou spoločnosti založenej na vedomostiach, v ktorej je vzdelávanie cestou rozvoja ľudskej osobnosti. Zámerom OVP je pripraviť žiaka na úspešný, zmysluplný a zodpovedný osobný, občiansky a pracovný život. Všeobecné ciele<sup>4</sup> OVP na stupni vzdelania ISCED 4A sú:

1. **Cieľ – učiť sa poznávať** znamená naučiť sa osvojiť si nástroje pochopenia sveta a rozvíjať schopnosti nevyhnutné k učeniu sa.

OVP má:

- rozvíjať základné myšlienkové postupy žiakov, ich pamäť a schopnosť sústredenia,
- podporovať osvojovanie všeobecných princípov a algoritmov riešenia problémov, javov a situácií, ako aj bežných zručností pre prácu s informáciami,
- podporovať poznanie žiakov lepšieho chápania sveta, v ktorom žijú a nevyhnutnosť udržateľného rozvoja,
- viesť k porozumeniu základných vedeckých, technologických a technických metód, postupov a nástrojov a rozvíjať zručnosti pri ich aplikácii,
- rozvíjať osvojenie si základných poznatkov, pracovných postupov a nástrojov potrebných pre kvalifikovaný výkon povolania na trhu práce,
- pripravovať žiakov pre celoživotné vzdelávanie.

2. **Cieľ – učiť sa rozhodovať** znamená naučiť sa tvorivo zasahovať do svojho životného, pracovného a spoločenského prostredia.

OVP má:

- rozvíjať aktívny a tvorivý prístup žiakov k riešeniu problémov a hľadaniu progresívnych riešení,
- podporovať flexibilitu, adaptabilitu a kreativitu žiakov,
- viesť žiakov k aktívnemu prístupu k práci, profesijnej kariére a prispôbovaniu sa zmenám na trhu práce,
- rozvíjať cieľavedomý prístup žiakov k tímovej a samostatnej práci,
- vytvárať zodpovedný prístup žiakov k plneniu svojich povinností a rešpektovaniu stanovených pravidiel,
- viesť žiakov k hodnoteniu svojich schopností a rešpektovaniu schopností druhých,
- rozvíjať zručnosti potrebné k rokovaniu, diskusii, kompromisu, obhajobe svojho stanoviska a k akceptovaniu stanovísk druhých,
- viesť žiakov k chápaniu práce ako príležitosti pre sebarealizáciu.

3. **Cieľ – učiť sa existovať** znamená porozumieť vlastnej osobnosti a jej vytváraní v súlade s všeobecne akceptovanými morálnymi hodnotami.

OVP má:

- rozvíjať telesné a duševné schopnosti a zručnosti žiakov,

<sup>4</sup> Delors, J.: Učenie je skryté bohatstvo. Formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO pre vzdelávanie 21. storočia ako Delorsov koncept štyroch pilierov.

- prehlbovať zručnosti potrebné k sebareflexii, sebapoznaniu a sebahodnoteniu,
- vytvárať primerané sebavedomie a inšpiráciu žiakov,
- rozvíjať slobodné, kritické a nezávislé myslenie žiakov, ich úsudok a rozhodovanie,
- viesť k prijímaniu zodpovednosti žiakov za svoje myslenie, rozhodovanie, správanie a cítenie,
- viesť žiakov k emocionálnemu a estetickému vnímaniu,
- rozvíjať kreativitu, nadanie, špecifické schopnosti a predstavivosti.

**4. Cieľ – učiť sa žiť v spoločnosti a žiť s ostatnými** znamená vedieť spolupracovať s ostatnými a podieľať sa na živote spoločnosti a nájsť si v nej svoje miesto.

OVP má:

- rozvíjať úctu k ľudskému životu a jeho hodnote,
- vytvárať úctu a rešpekt k živej a neživej prírode, k ochrane životného prostredia a k chápaniu globálnych problémov ľudstva,
- prehlbovať osobnostnú, národnostnú a občiansku identitu žiakov, ich pripravenosť chrániť vlastnú identitu a rešpektovať identitu druhých,
- viesť žiakov k tomu, aby sa vo vzťahu k iným ľuďom oslobodili od predsudkov, xenofóbie, intolerancie, rasizmu, agresívneho nacionalizmu, etnickej, náboženskej a inej neznášanlivosti,
- vytvárať zodpovedné a slušné správanie žiakov v súlade s morálnymi zásadami a zásadami spoločenského správania sa,
- viesť žiakov k aktívnej účasti v občianskom živote a spolupráci na rozvoji demokracie,
- rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov a zručnosti pre hodnotný pracovný, rodinný a partnerský život.

## 4 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

#### 4.1 Popis vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program skupiny študijných odborov 76 Učiteľstvo má poskytnúť základný rámec, pravidlá a požiadavky za účelom tvorby školských vzdelávacích programov pre jednotlivé študijné odbory v jednotlivé študijné odbory príslušnej skupiny. Štátny vzdelávací program neslúži na priame vyučovanie, ale je iba základným národným programom, ktorý slúži ako prvotný podklad, spolu s príslušnou všeobecne záväznými právnymi predpismi, pre kreovanie konkrétnych miestnych školských vzdelávacích programov.

Cieľom študijných odborov skupiny 76 Učiteľstvo je odborné stredoškolské vzdelávanie a výchova budúcich kvalifikovaných odborníkov pre predprimárnu edukáciu, edukáciu vo voľnom čase, pre animačnú prácu, sociálnu prácu a opatrovateľskú starostlivosť. Široké profilovanie absolventov so zameraním na kľúčové kompetencie umožňuje pripraviť žiakov na komplexné riešenie odborných problémov ale aj na ich pohotovú adaptabilitu a prispôsobenie sa pre prácu v nových podmienkach (v závislosti od trhu práce), pre uplatňovanie nových koncepcií, metód, foriem, postupov, činností.

Štátny vzdelávací program obsahuje základné teoretické poznatky a ich aplikáciu v praktických činnostiach pre predškolskú výchovu, výchovu a vzdelávanie vo voľnom čase, animačnú prácu, sociálnu prácu a opatrovateľskú starostlivosť. Ide o základné odborné činnosti, ktoré sú zamerané na plánovanie, prípravu, organizáciu, realizáciu a hodnotenie edukačnej práce, animácie v kultúre, opatrovateľskej starostlivosti a asistencie v sociálnej oblasti.

Štátny vzdelávací program obsahuje v odboroch zameraných na predprimárnu výchovu a výchovu a vzdelávanie vo voľnom čase škálu činností zameraných na prácu s deťmi predškolského veku a mladšieho školského veku. Podstatou programu je rozvoj osobnosti dieťaťa, poznanie jeho špecifik a možností práce v rámci integrácie detí zdravotne znevýhodnených, zvládnutie obsahu, metodík, metód a foriem práce. Súčasťou základných odborných činností je kurz plávania s metodikou.

V študijných odboroch zameraných na animačnú a manažérsku prácu v kultúre a cestovnom ruchu obsahuje ŠVP súbor voľnočasových aktivít pre deti, mládež, dospelých i seniorov. Predpokladom zvládnutia predmetných aktivít je poznanie osobností jednotlivých skupín klientov, prostredia, v ktorom sa realizujú animačné aktivity, ako aj poznanie metód a techník práce s nimi. Súčasťou základných odborných činností je kurz plávania.

V odboroch zameraných na sociálnu prácu ide o činnosti cielene zamerané na sociálnu pomoc a starostlivosť o klientov rôznych vekových kategórií. Vychádza sa pri tom z poznania osobnosti klienta, právnych, inštitucionálnych a iných možností zlepšenia jeho situácie, preventívnej a sociálno-výchovnej práce. Podstatou je poznanie základných foriem a metód sociálnej práce a ich uplatňovanie na zlepšenie situácie klientov. Súčasťou je zároveň získavanie spôsobilostí pre riešenie krízových situácií klientov či komunit. Súčasťou základných odborných činností je kurz plávania.

Vzdelávací program ďalej obsahuje činnosti zamerané na vychovávateľskú a opatrovateľskú starostlivosť o klientov všetkých vekových kategórií. Činnosti vy-

chádzajú z poznania osobnosti zdravého klienta a klienta so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a uplatňovania metód a postupov vychovávateľskej a opatrovateľskej starostlivosti<sup>5</sup>. Súčasťou základných odborných činností je kurz plávania s metódikou.

Súčasťou základných odborných činností v skupine študijných odborov 76 Učiteľstvo je aj poskytovanie prvej pomoci. Dôraz sa kladie na etické aspekty vykonávanej práce, na formovanie osobnostných kvalít nevyhnutných na úspešné zvládnutie a vykonávanie nimi zvolenej profesie.

Základné odborné činnosti, ktoré tvoria náplň práce absolventov podľa jednotlivých odborov si žiaci osvojujú v rámci odbornej teoretickej prípravy v triedach a v odborných učebniach, kde získavajú základné vedomosti, v úzkej súvislosti s ich praktickou aplikáciou a praktickým využitím. Vedomosti žiakov získané v teoretickom vyučovaní slúžia predovšetkým na zdôvodnenie praktických činností a postupov.

V učebnej a odbornej praxi sa utvárajú, rozvíjajú a upevňujú základné odborné zručnosti v odborných činnostiach pod priamym vedením učiteľov, alebo odborníkov z praxe. Odbornú prax môžu žiaci absolvovať v odborných učebniach a podľa konkrétnych študijných odboroch v materských školách, v školských výchovno-vzdelávacích zariadeniach, sociálnych, kultúrnych inštitúciách, v inštitúciách a organizáciách verejnej správy, v zariadeniach cestovného ruchu. Odbornú prípravu skvalitňuje absolvovanie odborných exkurzií na špecializovaných pracoviskách, v zariadeniach, prevádzkach, inštitúciách.

Pre žiakov so zdravotným znevýhodnením platia všetky ustanovenia uvedené v tomto štátnom vzdelávacom programe. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

## 4.2 Základné údaje

<b>Dĺžka štúdia:</b>	2 roky
<b>Forma štúdia:</b>	Denné pomaturitné kvalifikačné štúdium
<b>Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:</b>	Úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania <sup>6</sup>
<b>Spôsob ukončenia štúdia:</b>	Maturitná skúška
<b>Doklad o získanom stupni vzdelania a získanej kvalifikácii:</b>	Vysvedčenie o maturitnej skúške <sup>7</sup>
<b>Poskytnutý stupeň vzdelania</b>	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A <sup>8</sup>

<sup>5</sup> V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

<sup>6</sup> § 62 ods. 10 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

<sup>7</sup> Podľa § 18 ods. 9 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov k maturitnému vysvedčeniu vydá škola dodatok, ktorý obsahuje podrobnosti o absolvovanom vzdelávacom programe.

<sup>8</sup> Podľa klasifikácie ISCED

<b>Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:</b>	Po absolvovaní vzdelávacieho programu sa absolventi uplatnia v profesiách a pracovných pozíciách v predprimárnej výchove, vo výchove vo voľnom čase, vo vzdelávacích, kultúrnych, sociálnych zariadeniach, zariadeniach cestovného ruchu, v opatrovateľskej a sociálnej starostlivosti, vo verejnej správe.
<b>Možnosti ďalšieho štúdia:</b>	Vzdelávacie programy pomaturitného špecializačného štúdia a vysokoškolského vzdelávania na stupni vzdelania 5B, alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zvýšenie, zmenu.

### 4.3 Zdravotné požiadavky na uchádzača

Prístupnosť povolání z hľadiska veku absolventov študijných odborov skupiny 76 Učiteľstvo je primeraná, vyžaduje si však z ich strany určitý čas na zapracovanie.

V študijnom odbore 7649 6 učiteľstvo pre MŠ a výchovateľstvo nemôže byť prijatý žiak, ktorý má nekorigovateľné poruchy reči a je oslobodený od telesnej výchovy.

Do ostatných študijných odborov môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil lekár. V prípade zmenenej pracovnej schopnosti uchádzačov je potrebné lekárske posúdenie zdravotnej spôsobilosti.

### 4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a požiarnej ochrane je neoddeliteľnou súčasťou teoretického a praktického vyučovania. V priestoroch určených na vyučovanie žiakov je potrebné vytvoriť (podľa platných predpisov), podmienky na zaistenie bezpečnosti a hygieny práce. Je nevyhnutné preukázateľne poučiť žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dodržiavanie týchto predpisov vyžadovať.

V priestoroch určených na praktické vyučovanie je potrebné podľa platných technických predpisov vytvoriť podmienky na bezpečnú prácu, dôkladne a preukázateľne oboznámiť žiakov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými a technickými predpismi, technickými normami, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov a dodržiavanie týchto predpisov kontrolovať a vyžadovať.

Ak práca vyžaduje priamy dozor, musí osoba poverená priamym dozorom obsiahnuť všetky pracovné miesta žiakov tak, aby mohla pri ohrození zdravia žiaka bezprostredne zasiahnuť. Žiaci majú zakázané vykonávať práce so zvýšeným nebezpečenstvom.

### 4.5 Hodnotenie

Hodnotenie<sup>9</sup> je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vyučovacieho procesu, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania. Musí spĺňať tieto **funkcie**:

<sup>9</sup> Prof. PhDr. Ing. Ivan Turek. CSc.: Zvyšovanie efektívnosti vyučovania. Bratislava. 2002.

- diagnostická, ktorá určuje mieru vedomostí, zručností, postojov žiakov a ich nedostatkov,
- prognostická, ktorá identifikuje zodpovedajúce predpoklady, možnosti a potreby ďalšieho vývoja žiakov,
- motivačná, ovplyvňujúca pozitívnu motiváciu žiakov,
- výchovná, formujúca pozitívne vlastnosti a postoje žiakov,
- informačná, ktorá dokumentuje výsledky vzdelávania,
- rozvíjajúca, ktorá ovplyvňuje sebakontrolu a sebahodnotenie žiakov,
- spätnoväzbová, ktorá vplýva na revidovanie procesu výučby.

ŠVP odporúča v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu akceptovať tieto funkcie a **na základe** nižšie uvedených **kritérií** využívať nasledovné **formy** hodnotenia:

#### 1) podľa výkonu žiaka

- a) výkonové hodnotenie, v ktorom sa výkon žiaka porovnáva s výkonom iných žiakov,
- b) hodnotenie absolútneho výkonu, kde sa výkon žiaka meria na základe stanoveného kritéria (norma, štandard),
- c) individuálne hodnotenie, pri ktorom sa porovnáva aktuálny výkon žiaka s jeho predchádzajúcim výkonom.

#### 2) podľa cieľa vzdelávania

- a) sumatívne hodnotenie na jasne definovaných kritériách pri ukončení štúdia (maturitná skúška),
- b) formatívne hodnotenie zabezpečuje spätnú väzbu medzi žiakom a učiteľom.

#### 3) podľa času

- a) priebežné hodnotenie, kde sa žiak hodnotí v priebehu celého vyučovacieho obdobia,
- b) záverečné hodnotenie, pri ktorom sa žiak hodnotí jednorázovo na konci vyučovacieho obdobia.

#### 4) podľa informovanosti

- a) formálne hodnotenie, kedy je žiak dopredu informovaný o hodnotení a môže sa naň pripraviť,
- b) neformálne hodnotenie, pri ktorom sa pozoruje bežná činnosť žiaka vo vyučovanom procese.

#### 5) podľa činnosti

- a) hodnotenie priebehu činnosti, napr. rôznych cvičení, úloh a pod.,
- b) hodnotenie výsledku činnosti, napr. test, výkres, model, výrobok a pod.

#### 6) podľa prostredia

- a) interné hodnotenie, prebieha v škole učiteľmi,
- b) externé hodnotenie prebieha v škole inými ľuďmi napr. učiteľ z inej školy, odborník z praxe, inšpektor a pod.

Hodnotenie v OVP je založené na **hodnotiacom štandarde**. Je to súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overovanie vzdelávacích výkonov – výko-

nových štandardov. Zisťuje, či žiak predpísaný vzdelávací výstup zvládol. Hodnotiaci štandard zahŕňa:

- **Kritériá hodnotenia** zisťujú mieru realizácie plánovaných výsledkov, určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že učenie bolo ukončené a preukázané pre požadovaný výkonový štandard. Je dôležité aby kritériá hodnotenia boli definované na jeden výkon, aby boli konkrétne, jasné, stručné, zamerané buď na proces (činnosť) alebo na výsledok činnosti.
- **Spôsoby a postupy hodnotenia** môžu byť rôzne. Pre OVP odporúčame rozdeliť ich podľa nasledovných kritérií:
  - a) podľa počtu skúšaných žiakov
    - ⇒ individuálne
    - ⇒ skupinovo
    - ⇒ frontálne
  - b) podľa časového zaradenia
    - ⇒ priebežné skúšanie (skúša sa učivo jednej alebo niekoľkých vyučovacích hodín),
    - ⇒ súhrnné skúšanie (skúša sa učivo tematického celku alebo učivo za celé klasifikačné obdobie),
    - ⇒ záverečné skúšanie (maturitné alebo opravné skúšky).
  - c) podľa spôsobu vyjadrovania sa
    - ⇒ ústne hodnotenie (otázka – odpoveď),
    - ⇒ písomné hodnotenie (cieľový test, test voľných odpovedí, stanovenie (určenie niečoho), prípadová štúdia, projekt, zistenie a pod.),
    - ⇒ praktické hodnotenie (cvičenia, simulácie, projekty a pod.).
  - d) podľa vzdelávacích výstupov sa hodnotia kognitívne (rozumové) kompetencie napr. pamäťové alebo aktuálne činnosti a praktické kompetencie (výrobok, proces, postup). Odporúčame zaviesť tzv. „Portfólio“ ako súbor dokumentov o rôznych aktivitách žiaka a jeho výsledkoch, ako aj o oblastiach jeho aktivít, činností a miery ich praktického zvládnutia. Je to súbor dôkazov, ktoré umožňujú hodnotiť rozvoj kompetencií za určité obdobie. Pri hodnotení praktických kompetencií sa veľmi osvedčilo hodnotenie na základe „Referencií“ kompetentných osôb, odborníkov alebo organizácií, ktoré vypovedajú o kvalite vedomostí, zručností a postojoch. Rôzne metódy hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií ukazuje nasledovná tabuľka.

#### Zoznam štandardných nástrojov hodnotenia

ODBORNÉ KOMPETENCIE	KOGNITÍVNE KOMPETENCIE
Praktické cvičenia	Ústna odpoveď (krátke, súvislé a obmedzené odpovede, doplnenia)
Simulované situácie	Písomné odpovede (testy)
Úloha hrou	Projekt
Ústne odpovede	Zistenie
Projekt	Stanovenie (niečo určiť)
Zistenie	Porovnanie
Stanovenie (niečo určiť)	Prípadová štúdia
Prípadová štúdia	

Zapisovanie do pracovnej knihy Protokoly Správy Osobný rozhovor Dotazník	Školská práca Úlohy a cvičenia
--	-----------------------------------

Pri rozhodovaní o využití uvedených postupov platia tieto zásady:

- ✓ praktické, ústne a písomné overovanie by sa malo používať vtedy, ak je možné overiť kompetencie na základe kritérií v určitom stanovenom čase,
- ✓ písomné overovanie by sa malo použiť tam, kde sa dá predložiť vopred pripravený písomný materiál,
- ✓ portfólio by sa malo použiť vtedy, keď ide o priebežné hodnotenie a nie je možné hodnotiť kompetencie podľa kritérií v stanovenom čase.
- **Organizačné a metodické pokyny** sa týkajú platných predpisov, dokumentácie a pravidiel pre maturitnú skúšku.

V oblasti OVP odporúčame systematické hodnotenie žiakov v kombinácii ústnej a písomnej formy, v praktickej príprave pestrú škálu praktických úloh a riešenie odborných problémových situácií.

## 5 KOMPETENCIE (PROFIL) ABSOLVENTA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

#### 5.1 Celková charakteristika absolventa

Absolventi skupiny študijných odborov 76 Učiteľstvo sú kvalifikovaní pracovníci so širokým odborným profilom, schopní samostatne vykonávať odborné činnosti v predprimárnej výchove, vo výchove vo voľnom čase, vo vzdelávacích, kultúrnych, sociálnych zariadeniach, zariadeniach cestovného ruchu, v opatrovateľskej a sociálnej starostlivosti, vo verejnej správe, pre ktoré je podmienkou ukončené úplné stredné odborné vzdelanie.

Náročnosť profesií v daných oblastiach vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle odborné vedomosti a spôsobilosti a kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolventi poznajú základné pedagogické a psychologické zákonitosti svojho odboru a vedia ich prakticky využívať pri riešení odborných problémov. Vplývajú na formovanie osobnosti jedinca po stránke kognitívnej, sociálnej, emocionálnej a senzomotorickej, čo predpokladá ovládanie príslušných metód a metodík práce s rôznymi vekovými kategóriami. Rešpektujú ľudské práva a slobodu jednotlivcov i skupín a zodpovedne využívajú získané informácie. Uplatňujú špecifiká edukačnej práce a integrácie detí zdravotne, telesne, zmyslovo či duševne postihnutých. Sú schopní aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, projektovať, zorganizovať, zrealizovať aktivity, vyhodnotiť prácu svoju i svojich kolegov. Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti hygieny a bezpečnosti práce, starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, tvorby a ochrany životného prostredia, vrátane starostlivosti o kultúru práce a pracovné prostredie.

V správaní absolventov tejto skupiny odborov dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie. Sú pripravení pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, sú komunikatívne zruční v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, majú kultivované vystupovanie a prejavy. Vyznačujú sa vysokým stupňom sebaregulácie a sebakontroly, schopnosťou spolupráce. Majú predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehĺbovanie vedomostí a zručností. Sú naklonení a otvorení novým trendom a metódam v danej profesii.

Absolventi skupiny študijných odborov majú predpoklady konať cieľavedome, rozvážne a rozhodne v súlade s právnymi predpismi spoločnosti, zásadami vlastenectva, humanizmu a demokracie. Predpokladá sa ich schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí vo všeobecnovzdelávacích i odborných predmetoch. Odborná stredoškolská príprava je orientovaná tak, aby absolvent tohto typu strednej školy mohol ďalej pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní na prvom a druhom stupni.

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje týmito kompetenciami:

## 5.2 Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v ŠVP v súlade s cieľmi stredného odborného vzdelávania na stupni vzdelania ISCED 4A smeruje k tomu, aby si žiaci vytvorili na tejto úrovni zodpovedajúce schopnosti a študijné predpoklady. Kľúčové kompetencie sa musia zakomponovať do všetkých vzdelávacích oblastí v súlade so Spoločným európskym rámcom kľúčových kompetencií ako základným orientačným nástrojom pre vymedzenie kľúčových kompetencií ŠVP vymedzil nasledovné kľúčové kompetencie:

### a) **Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti**

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre pracovný a spoločenský život, ktoré v konkrétnych situáciách umožnia žiakom primerane ústne a písomne sa vyjadrovať, spracovávať a využívať písomné materiály, znázorňovať, vysvetľovať a riešiť problémové úlohy a situácie komplexného charakteru, čítať, rozumieť a využívať text. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania, vyhľadávania, uchovávanía, využívania a vytvárania informácií, s rozvojom schopnosti komunikovať aspoň v jednom cudzom jazyku. Žiaci sa získaním týchto spôsobilostí naučia akým spôsobom sa vymieňajú informácie, ako generovať produktívne samoriadené učenie, zapamätajú si, že učenie je v konečnom dôsledku sociálny proces prispôbovania učebného prostredia pre integráciu aj znevýhodnených sociálnych skupín.

#### Absolvent má:

- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- reprodukovat' a interpretovať prečítaný alebo vypočutý text v materinskom a cudzom jazyku,
- podať výklad a popis konkrétneho objektu, veci alebo činnosti,
- vyjadrovať sa nielen podrobne a bohato, ale aj krátko a výstižne,
- aktívne komunikovať najmenej v dvoch cudzích jazykoch,
- vedieť samostatne rozhodovať o úprave informačného materiálu vzhľadom na druh oznámenia a širší okruh užívateľov,
- štylizovať listy (formálne, neformálne), informačné útvary (inzerát, oznam), vyplňovať formuláre (životopis, žiadosť),
- navrhovať návody k činnostiam, písať odborné materiály a dokumenty v materinskom a cudzom jazyku,
- osvojovať si grafickú a formálnu úpravu písomných prejavov,
- spracovávať písomné textové informácie (osnova, výpisky, denník) a materiály podľa účelu oznámenia a s ohľadom na potreby užívateľa,
- orientovať sa, získavať, rozumieť a aplikovať rôzne informácie, posúdiť ich význam v osobnom živote a v povolání,
- vyhľadávať a využívať jazykové a iné výrazové prostriedky pri riešení zadaných úloh a tém v cudzom jazyku,
- vedieť prijímať a tvoriť text, chápať vzťahy medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom v materinskom a cudzom jazyku,
- rozlišovať rôzne druhy a techniky čítania, ovládať orientáciu sa v texte a jeho rozbor z hľadiska kompozície a štýlu v materinskom a cudzom jazyku,
- ovládať operácie pri práci s počítačom,

- pochopiť a vyhodnocovať svoju účasť na procese vzdelávania a jeho výsledku, ktorý zabezpečuje právo voľného pohybu občana žiť, študovať a pracovať v podmienkach otvoreného trhu práce,
- pochopiť a osvojiť si metódy informačnej a komunikačnej technológie včítane možnosti učenia sa formou on-line,
- oboznámiť sa s motivačnými vzdelávacími programami, ktoré sú zamerané na riešenie problémov a poskytovanie prístupných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie, ktoré vytvára možnosť virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami.

### **b) Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti**

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne zručností. Od žiaka sa vyžaduje regulovať správanie, prehodnocovať základné zručnosti, sebatvoriť, zapájať sa do medziľudských vzťahov, pracovať v tíme, preberať zodpovednosť sám za seba a za prácu iných, schopnosť starať sa o svoje zdravie a životné prostredie, rešpektovať všeludské etické hodnoty, uznávať ľudské práva a slobody.

#### Absolvent má:

- významne sa podieľať na stanovení zodpovedajúcich krátkodobých cieľov, ktoré smerujú k zlepšeniu vlastnej výkonnosti,
- vedieť samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty, formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozhodovať o princípoch kontrolného mechanizmu,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebaopoznanie, sebadôveru a reproduktívne myslenie,
- samostatne predkladať návrhy na výkon práce, za ktorú je zodpovedný,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- ovládať základy modernej pracovnej technológie a nieť zodpovednosť za prácu v životnom prostredí, jeho ochranu, bezpečnosť a stratégiu jeho rozvoja,
- samostatne pracovať a zapájať sa do práce kolektívu, riadiť jednoduchšie práce v menšom kolektíve, nieť zodpovednosť aj za prácu druhých,
- vytvárať, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- stanovovať si ciele a priority podľa svojich osobných schopností, záujmov, pracovnej orientácie a životných podmienok,
- plniť plán úloh smerujúci k daným cieľom a snažiť sa ich vylepšovať formou využívania sebakontroly, sebaregulácie, sebahodnotenia a vlastného rozhodovania,
- overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých,
- mať zodpovedný vzťah k svojmu zdraviu, starať sa o svoj fyzický a duševný rozvoj, byť si vedomí dôsledkov nezdravého životného štýlu a závislostí,

- prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy,
- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

### c) Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Tieto schopnosti sa využívajú na identifikovanie problémov, na ich analýzu a stanovenie efektívnych postupov, perspektívnych stratégií a vyhodnocovanie javov. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní vyhodnocovať základné dopady, napr. dopad na životné prostredie, dopad nerozvážnych rozhodnutí alebo príkazov, pracovný a osobný dopad v širšom slova zmysle ako je ekonomický blahobyť, telesné a duševné zdravie a pod. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolani.

Absolvent má:

- objasňovať formou systematického poznávania najzávažnejšie rysy problémov, využívať za týmto účelom rôzne všeobecne platné pravidlá,
- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zhodnotiť význam rozmanitých informácií, samostatne zhromažďovať informácie, vytriediť a využiť len tie, ktoré sú pre objasnenie problému najdôležitejšie,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, zvažovať rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,
- poskytovať ľuďom informácie (oznamovanie, referovanie, rozprávanie, vyučovanie),
- vedieť ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi.

### d) Podnikateľské spôsobilosti

Prispievajú k tvorbe nových pracovných miest, umožňujú samozamestnanosť, pomáhajú ľuďom nachádzať prácu, orientovať sa na vlastné podnikanie, zlepšovať svoje pracovné a podnikateľské výkony. Učiť sa ako sa učiť, prispôbovať sa zmenám a využívať informačné toky, to sú generické zručnosti, ktoré by mal získať žiak. Je potrebné vyvíjať motivačné opatrenia. Investovanie do ľudských zdrojov tiež znamená umožniť jednotlivcom, aby si riadili vlastné „životné portfólia“ a zviditeľniť im širší rozsah vzdelávacích cieľov. Tvorivé a inovatívne prístupy do ľudských zdrojov sú integrálnou súčasťou rozvoja spoločnosti založenej na vedomostiach. Tieto kompetencie vznikajú v kontexte socio-ekonomickej krízy a transformácie organizácie práce, ktorých dôsledkom je nový model riadenia.

Absolvent má:

- vedieť spracovať základné analytické prieskumy a predkladať primerané návrhy na výkon takej práce, ktorú je schopný zodpovedne vykonať,

- orientovať sa v rôznych štatistických údajoch a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie,
- vyhodnocovať možnosti plánovania realizácie projektov,
- samostatne plánovať financie, základné prostriedky a nehnuteľnosti vzhľadom na potreby a ciele manažmentu podnikania,
- viesť systém jednoduchého a podvojného účtovníctva a stratégiu odpisov,
- pochopiť najnovšie poznatky z teórie riadenia a organizácie,
- využívať marketingový manažment,
- rozpoznávať a rozvíjať kvality riadiaceho zamestnanca s aspektom na komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom,
- vedieť vystihnúť princípy odmeňovania a oceňovania aktívnych a tvorivých zamestnancov,
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku,
- zisťovať dynamiku vývoja efektívnosti práce, podnikania a porovnávať ju s celospoločenskými požiadavkami a potrebami,
- využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať, ale aj znášať kritiku od druhých,
- pracovať s materiálmi a informáciami v dvoch cudzích jazykoch,
- ovplyvňovať druhých a koordinovať ich úsilie,
- rýchle sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- myslieť systémovo a komplexne,
- prijímať a uznávať aj iné podnikateľské systémy,
- ovládať podstatu systémovej analýzy,
- rešpektovať právo a zodpovednosť,
- mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí,
- poznať možnosti ďalšieho vzdelávania, hlavne v odbore prípravy na povolanie,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, cieľavedomé a zodpovedne rozhodovať o svojej budúcej profesii a vzdelávacej ceste,
- mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi,
- robiť aj nepopulárne, ale správne opatrenia a rozhodnutia,
- chápať podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- dokázať vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti v súlade s realitou trhového prostredia, svojimi predpokladmi a ďalšími možnosťami.

#### e) **Spôsobilosť využívať informačné technológie**

Tieto spôsobilosti pomáhajú žiakom rozvíjať základné zručnosti pri práci s osobným počítačom, internetom, využívať rôzne informačné zdroje a informácie v pracovnom a mimo pracovnom čase. Nová iniciatíva v oblasti elektronického vzdelávania (E-learning) si kladie za cieľ zvýšiť úroveň digitálnej gramotnosti žiakov. Efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií, vrátane možnosti učenia sa formou on-line, výrazne prispeje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí rôzneho

veku, k udržiavaniu identity komunity a vytváraníu možnosti virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami aj na veľké vzdialenosti. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Absolvent má:

- zoznámiť sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre činnosť používaného programu,
- pracovať s aplikačným programom potrebným pre výkon povolania,
- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- vybrať kvantitatívne matematické metódy (bežné, odborné a špecifické), ktoré sú vhodné pri riešení danej úlohy alebo situácie,
- graficky znázorňovať reálne situácie a úlohy, kde takéto znázorňovanie pomáha pri kvantitatívnom riešení úlohy,
- komunikovať elektronickou poštou, využívať prostriedky online a offline komunikácie,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- chrániť informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupovať k získaným informáciám a byť mediálne gramotný.

**f) Spôsobilosť byť demokratickým občanom**

Sú to schopnosti, ktoré umožňujú žiakom žiť plnohodnotným sociálnym životom a tak prispievať k zvyšovaniu spoločenskej úrovne. Cestou získaných schopností žiaci zdokonaľujú svoj osobnostný rast, vlastné učenie, využívajú sebapoznávanie, sebakontrolu a sebareguláciu pre prácu v kolektíve, prijímajú zodpovednosť za vlastnú prácu a prácu ostatných. Svojím podielom prispievajú k životu a práci k spoločnosti založených na vedomostiach, prispievajú k rozvíjaniu demokratického systému spoločnosti, k trvalo udržateľnému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju štátu so zodpovednosťou voči životnému prostrediu, zachovaniu života na Zemi, rozvíjaniu vzájomného porozumenia si medzi osobami a skupinami, rozvíjajú svoje schopnosti ako je empatia, súcit, tolerancia, rešpektovanie práv a slobôd.

Absolvent má:

- porozumieť systémovej (globálnej) podstate sveta,
- uvedomiť si a rešpektovať, že telesná, citová, rozumová i vôľová zložka osobnosti sú rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajú,
- konať zodpovedne, samostatne a iniciatívne, nielen vo svojom vlastnom záujme, ale aj vo verejnom záujme,
- poznať a rešpektovať, že neexistuje iba jeden pohľad na svet,
- orientovať sa na budúcnosť vo svojom vzťahu k Zemi,
- uvedomiť si, že rozhodnutia, ktoré sa prijímu a činy, ktoré vykonajú jednotlivci alebo členovia skupiny, budú mať vplyv na globálnu prítomnosť a budúcnosť,
- poznať, uznávať a podporovať alternatívne vízie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, ľudskému zdraviu a zdraviu našej planéty,
- uvedomiť si a čiastočne pochopiť globálne podmienky, rozvoj a trendy súčasného sveta,

- pochopiť globálnu povahu sveta a úlohu jednotlivca v ňom, rozvoj masovokomunikačných prostriedkov, dopravných prostriedkov, masovej turistiky a komunikačných systémov,
- chápať problémy zachovania mieru, bezpečnosti jednotlivcov, národov a štátov, zachovávanie a ochrany životného prostredia, vyčerpania nerastných surovín, liečenia civilizačných chorôb, populačnej explózie v rozvojových krajinách, drogovej závislosti najmä mladistvých, sexuálnej výchovy a pozitívne pristupovať k riešeniu týchto problémov,
- uvedomiť si a orientovať sa v problematike nerovnomerného hospodárskeho rozvoja, etnických, rasových a náboženských konfliktov, terorizmu a navrhovať cesty na ich odstránenie,
- chápať pojmy spravodlivosť, ľudské práva a zodpovednosť, aplikovať ich v globálnom kontexte,
- tvorivo riskovať, primerane kritizovať, jasne sa stavať k riešeniu problémov, rýchle sa rozhodovať, byť dôsledný, inšpirovať druhých pri vyhľadávaní podnetov, iniciatív a vytváraní možností,
- dodržiavať zákony, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbií a diskriminácií,
- konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu, národnú a osobnostnú identitu, pristupovať s toleranciou k identite druhých,
- preukazovať úctu k štátnym symbolom Slovenskej republiky,
- rozvíjať a utužovať postoje k morálnym hodnotám ako sú vlastenectvo, národná identita, kresťanské tradície,
- zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete,
- uznávať tradície a hodnoty svojho národa, chápať jeho minulosť i súčasnosť v európskom a svetovom kontexte
- podporovať hodnoty miestnej, národnej, európskej a svetovej kultúry a mať k nim vytvorený pozitívny vzťah.

### 5.3 Odborné kompetencie

#### a) Požadované vedomosti

Absolvent má:

- používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu vrátane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov,
- používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,

- definovať a vysvetliť základné pojmy zo všeobecnej pedagogiky, pedagogiky voľného času, teórie výchovy, špeciálnej pedagogiky,
- vybrať a reprodukovat' významné historické udalosti a osobnosti z dejín školstva, edukácie na Slovensku a vo svete,
- vymedziť podmienky, princípy, obsah, metódy, prostriedky a formy edukačnej práce,
- vysvetliť špecifiká edukačnej práce a integrácie osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- popísať školskú sústavu v Slovenskej republike,
- definovať a vysvetliť základné pojmy zo všeobecnej psychológie, vývinovej psychológie, sociálnej psychológie, psychológie osobnosti, patopsychológie a psychohygieny,
- pomenovať a popísať základné psychické procesy a stavy, štruktúru osobnosti,
- rozlišovať špecifiká vývinových období človeka,
- rozoznať zvláštnosti sociálneho prostredia, pomenovať sociálne roly a sociálne skupiny v priebehu života človeka,
- popísať metódy zvládania náročných životných situácií a zásady duševnej hygieny,
- vybrať a uviesť príklady metód a techník sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, sebavýchovy a rizík povolania,
- vybrať príklady metód a techník hodnotenia vlastnej práce a práce iných,
- popísať anatómiu a fyziológiu ľudského tela,
- vysvetliť zásady zdravého životného štýlu, hygieny a prevencie,
- analyzovať procesy živej prírody a vzájomný vzťah človeka a prírody,
- popísať vybavenie lekárničky a uviesť príklady jeho použitia,
- vysvetliť ľudské práva a základné právne normy odboru,
- uviesť etické princípy profesie,
- pomenovať príslušnú dokumentáciu v odbore a uviesť príklady jej použitia.

### **V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu, edukáciu vo voľnom čase**

#### Absolvent má:

- popísať, vysvetliť, analyzovať, porovnať podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie detí v predškolskom a mladšom školskom veku,
- vymedziť pravidlá pedagogickej komunikácie,
- popísať a porovnať alternatívne školy a koncepcie výchovy,
- definovať a popísať druhy, zákony a podmienky učenia, efektívnosť a organizáciu vyučovania, osobitosti výchovného pôsobenia,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky oboznamovania detí predškolského a mladšieho školského veku so živou a neživou prírodou,
- uviesť princípy triedenia a systematizácie živých organizmov, reprodukovat' základné poznatky z botaniky a zoológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, telesnej výchovy, literárnej a jazykovej výchovy, dramatickej výchovy detí predškolského a mladšieho školského veku,
- ovládať základy hudobnej teórie,
- vymedziť, vysvetliť charakteristické znaky, predstaviteľov vývinových období vo výtvarnom a hudobnom umení.

## **V príprave odborníkov pre animačnú prácu**

### Absolvent má:

- definovať animáciu ako jednu z edukačných metód,
- vysvetliť základné pojmy a postupy v animácii,
- analyzovať oblasti a zložky animácie,
- vysvetliť základné pojmy z andragogiky, geragogiky a sociológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie detí, dospelých a seniorov,
- popísať jednotlivé systémy spoločnosti,
- analyzovať spoločenskú realitu vo všetkých oblastiach spoločenského života,
- definovať a vysvetliť základné pojmy z teórie, dejín a manažmentu kultúry,
- vysvetliť charakteristické znaky jednotlivých vývinových období v dejinách kultúry, načrtnúť vplyv kultúry na ľudské správanie a prežívanie,
- popísať organizáciu kultúry a jej inštitucionálnu základňu v Slovenskej republike a vo svete,
- definovať základné princípy manažérskej stratégie a taktiky a vysvetliť hlavné personálne a sociálne činnosti manažéra,
- vysvetliť základné pojmy týkajúce sa cestovného ruchu,
- uviesť a popísať podniky, produkty, služby v cestovnom ruchu,
- vymedziť podstatu ekonomických javov, vzťahov a procesov.

## **V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu**

### Absolvent má:

- vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, sociológie, andragogiky a geragogiky,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie dospelých a seniorov,
- popísať a porovnať sociálnu a pedagogickú komunikáciu,
- popísať sociálnu politiku štátu, jej systém a nástroje,
- vymedziť a vysvetliť systém sociálno-právnej ochrany vybraným skupinám obyvateľstva,
- vysvetliť základné pojmy zo sociológie,
- porovnať spoločenskú realitu vo všetkých oblastiach spoločenského života,
- popísať jednotlivé systémy spoločnosti,
- vysvetliť špecifiká edukačnej a sociálnej práce s osobami zo sociálne znevýhodneného prostredia a s migrantmi,
- popísať, vysvetliť, analyzovať metódy sociálnej práce.

## **V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo**

### Absolvent má:

- vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, andragogiky a geragogiky, patopsychológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP a ohrozených skupín detí a mládeže,
- vymedziť pravidlá pedagogickej komunikácie a špecifiká komunikácie s klientmi so ŠVVP,

- popísať a porovnať alternatívne školy a koncepcie výchovy,
- reprodukovať problematiku psychológie chorých, postihnutých, psychológie práce, psychológie manželstva a rodičovstva, patopsychológie,
- definovať a popísať druhy, zákony a podmienky učenia, efektívnosť a organizáciu vyučovania, osobitosti výchovného pôsobenia,
- vymedziť teoretické základy opatrovateľskej starostlivosti<sup>10</sup> a epidemiológie,
- reprodukovať základné poznatky o systémových ochoreniach,
- definovať teoretické základy prvej pomoci pri úrazoch a náhlych stavoch,
- rozoznať základné vlastnosti potravín a ich vplyv na zdravie človeka,
- popísať, vysvetliť, obsah, metódy, formy, prostriedky hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, telesnej výchovy, pracovnej výchovy klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP,
- popísať, vysvetliť, obsah, metódy, formy, prostriedky oboznamovania klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP s prírodným prostredím a jeho ochranou,
- určiť a vysvetliť charakteristické znaky, vývinových období vo výtvarnom a hudobnom umení.

## **b) Požadované zručnosti**

### Absolvent vie:

- plánovať, organizovať, realizovať a vyhodnocovať edukačné aktivity, určovať ciele, prostriedky a postupy svojej práce,
- analyzovať nadobudnuté poznatky a aplikovať ich v praxi,
- analyzovať a hodnotiť edukačnú činnosť svoju i kolegov,
- samostatne a tvorivo pracovať,
- samostatne a aktívne riešiť každodenné pracovné situácie,
- uplatňovať poznatky zo psychohygieny, metódy a techniky sebapoznania, seba-regulácie, seba výchovy, na zvládanie stresov a rizík povolania,
- uplatňovať základné právne normy a pravidlá bezpečnosti pri práci a ochrane zdravia pri práci,
- poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch a drobných poraneniach, pri stavoch ohrozujúcich život,
- citlivo a taktne komunikovať s ľuďmi,
- uplatňovať etické princípy v správaní a konaní,
- vytvoriť vecne, štylisticky i gramaticky správne písomnosti pracovného i osobného charakteru,
- uplatňovať praktické zručnosti v oblasti počítačovej a informačnej techniky,
- zodpovedne narábať s informáciami, pracovať s odbornou literatúrou a inými zdrojmi informácií,
- vytvárať prostredie dôvery, bezpečia, optimizmu
- komunikovať v cudzom jazyku.

## **V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu, edukáciu vo voľnom čase**

### Absolvent vie:

- riešiť problematiku edukačnej práce vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach,

<sup>10</sup> V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

- zabezpečovať správny somatický a neuropsychický vývoj zverených detí,
- zvládnuť integráciu zdravotne znevýhodnených detí do kolektívu zdravých,
- analyzovať a hodnotiť správanie dieťaťa,
- komunikovať a realizovať stretnutia s rodičmi, uplatňovať kultúru vo verbálnej a neverbálnej komunikácii,
- rozvíjať hudobné cítenie, hlasovú techniku, hudobnú pamäť, spevacké schopnosti detí, výtvarné schopnosti a zručnosti detí v rôznych výtvarných technikách,
- ovládať základy pohybových zručností zo základných športových odvetví a metodiku ich nácviku,
- rozvíjať vzťah detí k prírode jej ochrane a k ochrane vlastného zdravia i zdravia iných,
- hrať na hudobné nástroje (hlavný a vedľajší) v rozsahu hudobnej literatúry určenej pre deti predškolského a mladšieho školského veku, jednoducho inštrumentálne improvizovať,
- využívať hudobno-pohybové prvky vo svojej práci,
- rozvíjať vzťah detí k hovorenému slovu, k materinskému jazyku, k umeleckej a náučnej literatúre,
- zvládnuť metódy nácviku správnej výslovnosti, čítania a písania,
- uplatňovať tvorivú dramatikú, verbálne i neverbálne komunikovať v práci s deťmi, improvizovať s predmetmi a pracovať s rekvizitou,
- využívať informačno-komunikačné technológie v edukačnej práci.

### **V príprave odborníkov pre animačnú prácu**

#### Absolvent vie:

- organizovať a realizovať programy pre voľnočasové aktivity v jednotlivých animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií,
- usmerňovať a riadiť kultúrnu a osvetovú činnosť v mieste svojho pôsobenia,
- ovládať prácu s mapami, grafmi, štatistickým materiálom, odbornou literatúrou, internetom,
- vypracovať a prezentovať projekty z oblasti cestovného ruchu,
- ovládať desaťprstovú hmatovú metódu v administratíve a korešpondencii.

### **V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu**

#### Absolvent vie:

- aktívne postupovať v procese integrácie zdravotne znevýhodnených a sociálne ohrozených jedincov
- spolupracovať s odborníkmi z výchovných, vzdelávacích, poradenských, zdravotníckych, sociálnych zariadení,
- navrhnúť riešenia v starostlivosti o rodinu, deti, mládež, seniorov, postihnutých a neprispôsobivých občanov, rizikových skupín,
- pod kontrolou pracovať s jednotlivcom, skupinou i komunitou,
- vytvoriť programy pre voľnočasové aktivity v jednotlivých animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií,
- ovládať desaťprstovú hmatovú metódu v administratíve a korešpondencii.

## **V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo**

### Absolvent vie:

- riešiť problematiku edukačnej práce v zariadeniach sociálnych služieb,
- samostatne pracovať so zdravými klientmi i s klientmi so ŠVVP,
- poskytnúť opatrovateľskú starostlivosť o klienta<sup>11</sup>,
- zabezpečovať správny somatický a neuropsychický vývin klientov,
- uplatňovať komunikatívne zručnosti v práci s klientmi a klientmi so ŠVVP,
- riešiť jednoduché zdravotné problémy klienta,
- spolupracovať s odborníkmi z výchovných, vzdelávacích, poradenských, zdravotníckych, sociálnych zariadení,
- rozvíjať u svojich klientov hudobné cítenie, hudobnú pamäť, výtvarné, pracovné, dramatické, športové a pohybové schopnosti a zručnosti,
- využívať hudobno-pohybové prvky vo svojej práci,
- pestovať u klientov kladný vzťah k prírode a jej ochrane a k ochrane vlastného zdravia i zdravia iných.

### **c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti**

#### Absolvent sa vyznačuje:

- empatiou, toleranciou,
- trpezlivosťou, vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou, prosociálnym správaním,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- emocionálnou stabilitou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitnosťou, tvorivosťou,
- asertívnosťou, altruizmom,
- zvládať záťažové životné situácie,
- schopnosťou pracovať v tíme i samostatne.

---

<sup>11</sup> V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

## 6 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN

Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

### 6.1 Rámcový učebný plán 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia

Poskytnutý stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A
Forma štúdia	denné pomaturitné kvalifikačné štúdium

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe <sup>12</sup>	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelanie	36	1152
Disponibilné hodiny	30	960
CELKOM	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	36	1152
Teoretické vzdelávanie	22	704
Praktická príprava	14	448
Disponibilné hodiny	30	960
SPOLU	66	2112
Účelové kurzy/učivo		
Telovýchovno-výcvikový kurz		

### 6.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia

- Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi teoretickým a praktickým vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako stredné odborné školy pre intaktných žiakov. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

<sup>12</sup> Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

- c) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva (7 týždňov) sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurzy, tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- d) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.
- e) Vyučuje sa jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba cudzieho jazyka sa realizuje minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v každom ročníku a je súčasťou teoretického vzdelávania. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov na stupni vzdelania ISCED 3A.
- f) Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávania predmet náboženská výchova – náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). O zaradení predmetu do učebného plánu školy rozhodne zriaďovateľ školy.
- g) Praktická príprava sa realizuje podľa všeobecne záväzných platných predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v odborných učebniach a pod.) a odbornej praxe. Na cvičeniach a odbornej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa všeobecne záväzných platných predpisov.
- h) Odbornú prax žiaci absolvujú v 1. ročníku minimálne v rozsahu 15 pracovných dní, 6 hodín za jeden deň, v 2. ročníku v rozsahu 15 pracovných dní, 5 hodín za jeden deň.
- i) Súčasťou praktickej prípravy je odborná prax a v študijných odboroch zameraných na sociálno-výchovnú prácu aj sociálno-psychologický výcvik.
- j) Účelové kurzy sa realizujú v rámci časovej rezervy v školskom roku alebo v rámci odbornej praxe, ak konkrétny kurz priamo súvisí s obsahom učiva predmetu odborná prax.
- k) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.

## 7 VZDELÁVACIE OBLASTI

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

#### 7.1 ODBORNÉ VZDELÁVANIE

Odborné vzdelávanie vedie žiakov k zvládnutiu základných úloh odvetvia – odboru, na ktorý sa pripravujú. Základným cieľom je osvojiť si vedomosti a zručnosti potrebné pre zvládnutie celého okruhu učiva. Žiaci získavajú, upevňujú a prehlbujú si vedomosti, zručnosti a návyky predpísané na zvládnutie budúceho povolania. Pri práci dodržiavajú zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany.

Odborné vzdelávanie v skupine odborov 76 Učiteľstvo v štátnom vzdelávacom programe predstavuje súbor základných odborných informácií – súhrn principiálnych vedomostí a zručností uvedených v profile absolventa nevyhnutných pre kvalifikované vykonávanie základných odborných činností.

#### Prehľad vzdelávacích oblastí:

1. Teoretické vzdelávanie
2. Praktická príprava

##### 7.1.1 Teoretické vzdelávanie

#### *Charakteristika vzdelávacej oblasti*

Cieľ je zameraný na osvojenie základných pojmov z vied o výchove tak, aby žiak získal spôsobilosť riešiť konkrétne výchovné situácie. Učivo pôsobí na rozvoj osobnosti žiaka (spôsobilosti nevyhnutné na sebaopoznanie, seba výchovu, sebarozvoj), sprostredkúva mu vedomosti o subjekte výchovného pôsobenia, o možnostiach jeho formovania a to v úzkej spolupráci s kolegami a ďalšími odborníkmi. Osvojuje si základy úspešnej komunikácie, empatie a asertivity a základy etiky profesie výchovného pracovníka.

Vyučovanie cudzieho jazyka vychádza z predpokladu, že žiaci už absolvovali určitý typ stredoškolského vzdelávania, počas ktorého získali základné jazykové znalosti: fonetické, lexikálne, gramatické a štylistické. Cieľom dvojročného štúdia je ďalší rozvoj všetkých jazykových zručností, t.j. produktívnych (rozprávanie a písanie) a receptívnych (počúvanie a čítanie).

Psychologické disciplíny umožňujú žiakovi spoznať zákonitosti duševnej hygieny a možnosti ich uplatnenia vo výchovnom procese, v pracovnom aj osobnom živote. Poznáva špecifiká psychického, fyzického a sociálneho vývinu človeka, na základe ktorého dokáže zvoliť primerané metódy, formy, prostriedky výchovného pôsobenia.

Obsah biologických disciplín nadväzuje na poznatky získané v predchádzajúcom štúdiu a rozvíja ich v oblasti všeobecnej biológie, genetiky, anatómie a fyziológie človeka. Dôraz je kladený najmä na hygienu, starostlivosť o zdravie, poznanie chorôb a ich prevenciu, na úrazy a ich prevenciu a poskytnutie prvej pomoci. V obsahu sa kontinuálne prelínajú aj prvky environmentálnej výchovy a vzdelávania.

Dôležitou súčasťou je rozvoj metodických a praktických spôsobilostí v konkrétnej práci, v nadväznosti na teoretické vedomosti získané najmä v pedagogických a psychologických disciplínach. Žiak si osvojí rôzne metódy, formy a prostriedky práce, učí sa používať primerané materiály, techniky, pomôcky vzhľadom na vekové a individuálne osobitosti a záujmy jedinca.

Žiak si osvojuje základné právne normy z odboru, pozná organizáciu a systém riadenia, ako aj ciele politiky štátu v odbore.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

### Prehľad výkonových štandardov

#### Absolvent má:

- používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu vrátane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov,
- používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so sociokultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,
- definovať a vysvetliť základné pojmy zo všeobecnej pedagogiky, pedagogiky voľného času, teórie výchovy, špeciálnej pedagogiky,
- vybrať a reprodukovať významné historické udalosti a osobnosti z dejín školstva, edukácie na Slovensku a vo svete,
- vymedziť podmienky, princípy, obsah, metódy, prostriedky a formy edukačnej práce,
- vysvetliť špecifiká edukačnej práce a integrácie osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- popísať školskú sústavu v Slovenskej republike,
- definovať a vysvetliť základné pojmy zo všeobecnej psychológie, vývinovej psychológie, sociálnej psychológie, psychológie osobnosti, patopsychológie a psychohygieny,
- pomenovať a popísať základné psychické procesy a stavy, štruktúru osobnosti,
- rozlišovať špecifiká vývinových období človeka,
- rozoznať zvláštnosti sociálneho prostredia, pomenovať sociálne roly a sociálne skupiny v priebehu života človeka,
- popísať metódy zvládania náročných životných situácií a zásady duševnej hygieny,
- vybrať a uviesť príklady metód a techník sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, sebavýchovy a rizík povolania,
- vybrať príklady metód a techník hodnotenia vlastnej práce a práce iných,
- popísať anatómiu a fyziológiu ľudského tela,

- vysvetliť zásady zdravého životného štýlu, hygieny a prevencie,
- analyzovať procesy živej prírody a vzájomný vzťah človeka a prírody,
- popísať vybavenie lekárničky a uviesť príklady jeho použitia,
- vysvetliť ľudské práva a základné právne normy odboru,
- uviesť etické princípy profesie,
- pomenovať príslušnú dokumentáciu v odbore a uviesť príklady jej použitia.

### **V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu, edukáciu vo voľnom čase**

#### Absolvent má:

- popísať, vysvetliť, analyzovať, porovnať podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie detí v predškolskom a mladšom školskom veku,
- vymedziť pravidlá pedagogickej komunikácie,
- popísať a porovnať alternatívne školy a koncepcie výchovy,
- definovať a popísať druhy, zákony a podmienky učenia, efektívnosť a organizáciu vyučovania, osobitosti výchovného pôsobenia,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky oboznamovania detí predškolského a mladšieho školského veku so živou a neživou prírodou,
- uviesť princípy triedenia a systematizácie živých organizmov, reprodukovať základné poznatky z botaniky a zoológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, obsah, metódy, formy, prostriedky hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, telesnej výchovy, literárnej a jazykovej výchovy, dramatickej výchovy detí predškolského a mladšieho školského veku,
- ovládať základy hudobnej teórie,
- vymedziť, vysvetliť charakteristické znaky, predstaviteľov vývinových období vo výtvarnom a hudobnom umení.

### **V príprave odborníkov pre animačnú prácu**

#### Absolvent má:

- definovať animáciu ako jednu z edukačných metód,
- vysvetliť základné pojmy a postupy v animácii,
- analyzovať oblasti a zložky animácie,
- vysvetliť základné pojmy z andragogiky, geragogiky a sociológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie detí, dospelých a seniorov,
- popísať jednotlivé systémy spoločnosti,
- analyzovať spoločenskú realitu vo všetkých oblastiach spoločenského života,
- definovať a vysvetliť základné pojmy z teórie, dejín a manažmentu kultúry,
- vysvetliť charakteristické znaky jednotlivých vývinových období v dejinách kultúry, načrtnúť vplyv kultúry na ľudské správanie a prežívanie,
- popísať organizáciu kultúry a jej inštitucionálnu základňu v Slovenskej republike a vo svete,
- definovať základné princípy manažérskej stratégie a taktiky a vysvetliť hlavné personálne a sociálne činnosti manažéra,
- vysvetliť základné pojmy týkajúce sa cestovného ruchu,
- uviesť a popísať podniky, produkty, služby v cestovnom ruchu,
- vymedziť podstatu ekonomických javov, vzťahov a procesov.

## **V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu**

### Absolvent má:

- vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, sociológie, andragogiky a geragogiky,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie dospelých a seniorov,
- popísať a porovnať sociálnu a pedagogickú komunikáciu,
- popísať sociálnu politiku štátu, jej systém a nástroje,
- vymedziť a vysvetliť systém sociálno-právnej ochrany vybraným skupinám obyvateľstva,
- vysvetliť základné pojmy zo sociológie,
- porovnať spoločenskú realitu vo všetkých oblastiach spoločenského života,
- popísať jednotlivé systémy spoločnosti,
- vysvetliť špecifiká edukačnej a sociálnej práce s osobami zo sociálne znevýhodneného prostredia a s migrantmi,
- popísať, vysvetliť, analyzovať metódy sociálnej práce.

## **V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo**

### Absolvent má:

- vysvetliť základné pojmy zo sociálnej pedagogiky, andragogiky a geragogiky, patopsychológie,
- popísať, vysvetliť, analyzovať, podmienky, princípy, obsah, metódy, formy, prostriedky edukácie klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP a ohrozených skupín detí a mládeže,
- vymedziť pravidlá pedagogickej komunikácie a špecifiká komunikácie s klientmi so ŠVVP,
- popísať a porovnať alternatívne školy a koncepcie výchovy,
- reprodukovať problematiku psychológie chorých, postihnutých, psychológie práce, psychológie manželstva a rodičovstva, patopsychológie,
- definovať a popísať druhy, zákony a podmienky učenia, efektívnosť a organizáciu vyučovania, osobitosti výchovného pôsobenia,
- vymedziť teoretické základy opatrovateľskej starostlivosti<sup>13</sup> a epidemiológie,
- reprodukovať základné poznatky o systémových ochoreniach,
- definovať teoretické základy prvej pomoci pri úrazoch a náhlych stavoch,
- rozoznať základné vlastnosti potravín a ich vplyv na zdravie človeka,
- popísať, vysvetliť, obsah, metódy, formy, prostriedky hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, telesnej výchovy, pracovnej výchovy klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP,
- popísať, vysvetliť, obsah, metódy, formy, prostriedky oboznamovania klientov všetkých vekových skupín, klientov so ŠVVP,
- určiť a vysvetliť charakteristické znaky, vývinových období vo výtvarnom a hudobnom umení.

---

<sup>13</sup> V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

## Prehľad obsahových štandardov

- 1) Cudzí jazyk v odbore
- 2) Základy vied o človeku a spoločnosti
- 3) Edukačný proces
- 4) Osobnosť edukátora
- 5) Biológia a starostlivosť o zdravie
- 6) Hygiena a prevencia
- 7) Základy prvej pomoci
- 8) Metodiky pohybových edukačných činností
- 9) Metodiky umeleckých edukačných činností
- 10) Ostatné metodiky
- 11) Školská sústava v Slovenskej republike
- 12) Ľudské práva
- 13) Legislatíva a riadenie v odbore

### **Cudzí jazyk v odbore**

Počúvanie s porozumením – vzdelávanie rozvíja receptívne sluchové spôsobilosti založené na počúvaní s porozumením monologických a dialogických prejavov, cudzojazyčných pokynov, inštrukcií a súvislých prejavov, ktoré obsahujú známe lexikálne a gramatické javy.

Čítanie s porozumením – vzdelávanie rozvíja schopnosť čítať výrazne, so správnym prízvukom, intonáciou a melódiou, získavať potrebné informácie z autentických cudzojazyčných materiálov, nájsť v texte kľúčové informácie, pochopiť obsahovú podstatu textov, všeobecného, odborného a populárno-náučného charakteru, na základe kontextu vydedukovať význam neznámych výrazov, využívať ilustrácie, tabuľky, schémy, používať slovníky, jazykové a iné príručky, používať rôzne jazykové prostriedky, ktoré skvalitnia výslovnosť a obohatia slovnú zásobu.

Písomný prejav – žiaci sa naučia vyjadrovať k všeobecným i odborným témam, získať a poskytovať informácie v osobnej, verejnej a pracovnej oblasti, zrozumiteľne, v súlade s pravopisnými normami a štylisticky vhodne zaznamenať podstatné informácie z vypočutého, vyjadriť myšlienky, postoje, názory, opísať osoby, predmety a udalosti, zostaviť osnovu prečítaného (vypočutého) textu a reprodukovať obsah, vyplniť dotazník, tlačivá, žiadosti, zostaviť životopis, zostaviť a odpovedať na základný typ listu obchodnej korešpondencie, využívať slovníky, gramatické príručky.

Ústny prejav – žiak vie jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii reagovať v bežných životných situáciách, vie začať, rozvíjať a ukončiť rozhovor, predstaviť sa a predstaviť inú osobu, niekoho osloviť, pozdraviť, zablahoželať, o niečo požiadať, poďakovať, ospravedlniť sa a rozlúčiť sa, vyjadriť súhlas, odmietnutie, záujem a nezáujem, radosť, sklamanie, pochybnosť, prekvapenie, ochotu, riešiť štandardné situácie, odpovedať na otázky a tvoriť otázky k prečítanému alebo vypočutému textu, vyjadriť hlavnú myšlienku textu a svoj postoj k prečítanému alebo vypočutému, vyjadriť svoj názor na určitý problém, opísať predmet, osobu, udalosť, miesto, charakterizovať vlastnosti niekoho, dokáže informovať o reáliách Slovenska a krajín študovaného jazyka.

Poznatky o krajinách študovaného jazyka – vzdelávanie má rozvíjať a upevňovať vedomosti žiakov všeobecného a odborného charakteru z krajiny príslušnej jazykovej oblasti, jej kultúry, tradícií a spoločenských udalostí. Žiaci získajú informácie o socio-kultúrnom prostredí, o sociálnych službách a sociálno-právnej ochrane danej krajiny.

## **Základy vied o človeku a spoločnosti**

Obsah je zameraný na osvojenie si odbornej terminológie vied o človeku a spoločnosti na takej úrovni, aby ich žiak dokázal primerane používať vo verbálnej i neverbálnej komunikácii s odbornou i laickou verejnosťou.

### **Edukačný proces**

Žiaci získajú základné všeobecné vedomosti o podmienkach, princípoch (zásadách), obsahu, metódach, formách edukačnej práce, edukačných inštitúciách všetko vo vzťahu k súčasnosti i minulosti. Osvoja si základy integrácie osôb so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Súčasne spoznajú i jedinca ako subjekt edukácie a to z hľadiska psychických procesov, stavov, štruktúry osobnosti, špecifik z hľadiska ontogenézy, či sociálneho prostredia.

**V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu a edukáciu vo voľnom čase** je obsah zameraný na poznanie všeobecných i špecifických podmienok, princípov, obsahu, metód, foriem, prostriedkov, komunikácie v edukácii detí v predškolskom a mladšom školskom veku. Všetko v súlade so psychologickými zákonitostami učenia, vyučovania, výchovy.

**V príprave odborníkov pre animačnú prácu a sociálno-výchovnú prácu** je obsah zameraný na poznanie všeobecných i špecifických podmienok, princípov, obsahu, metód, foriem, prostriedkov, komunikácie v edukácii dospelých a seniorov.

**V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo** je obsah zameraný na poznanie všeobecných i špecifických podmienok, princípov, obsahu, metód, foriem, prostriedkov, komunikácie v edukácii dospelých, seniorov a ohrozených skupín detí a mládeže, s prihliadnutím na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a v súlade so psychologickými zákonitostami učenia, vyučovania, výchovy.

### **Osobnosť edukátora**

Obsah je tvorený tak, aby žiaci zvládli náročnosť a stresy profesie, uplatňovali zásady duševnej hygieny, rozvíjali profesné i osobnostné kvality aplikovaním metód a techník sebapoznania, sebahodnotenia, sebaregulácie, seba výchovy, hodnotenia vlastnej práce a práce iných. Dôraz je kladený na poznanie a rešpektovanie ľudských práv a ďalších noriem viažucich sa k profesii ako aj dodržiavanie etických princípov profesie.

### **Biológia a starostlivosť o zdravie**

Obsah je zameraný na osvojenie si odbornej terminológie, poznanie orgánov tela a sústav, pochopenie fyziologických funkcií a dysfunkcií s prepojením na dané vekové kategórie. Dôraz je kladený na zdravý životný štýl a zodpovednosť každého jednotlivca za svoje zdravie.

### **Hygiena a prevencia**

Žiaci získajú základné informácie o hygienických podmienkach a predpokladoch edukačného procesu, o infekčných chorobách, spôsoboch ich prenosu, ich liečbe a prevencii. **V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo** je obsah zameraný na teoretické základy opatrovateľskej starostlivosti, základné poznatky z chorôb jednotlivých sústav a ich prevencie.

### **Základy prvej pomoci**

Obsah je zameraný na poznanie príčin úrazov a ich následkov v jednotlivých vekových kategóriách, povinného vybavenia lekárničky a jeho použitia v prípade konkrétneho úrazu.

### **Metodiky pohybových edukačných činností**

Obsah je zameraný na osvojenie si metodických vedomostí a zručností pre plánovanie, organizáciu, realizáciu a vyhodnocovanie telovýchovných, pohybových a športových aktivít pre rôzne vekové kategórie (podľa konkrétnej prípravy na profesiu), s rešpektovaním vekových a individuálnych osobitostí, záujmov, potrieb.

### **Metodiky umeleckých edukačných činností**

Obsah je zameraný na osvojenie si metodických vedomostí a zručností pre plánovanie, organizáciu, realizáciu a vyhodnocovanie výtvarných, hudobných, hudobno-pohybových aktivít pre rôzne vekové kategórie (podľa konkrétnej prípravy na profesiu), s rešpektovaním vekových a individuálnych osobitostí, záujmov, potrieb.

### **Ostatné metodiky činností**

Obsah je zameraný na osvojenie si metodických vedomostí a zručností pre plánovanie, organizáciu, realizáciu a vyhodnocovanie aktivít pre rôzne vekové kategórie (podľa konkrétnej prípravy na profesiu), s rešpektovaním vekových a individuálnych osobitostí, záujmov, potrieb.

**V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu a edukáciu vo voľnom čase** je obsah zameraný na obsah, metódy, formy, prostriedky oboznamovania detí predškolského a mladšieho školského veku so živou a neživou prírodou, obsah, metódy, formy, prostriedky literárnej a jazykovej výchovy, metodiky rozvíjania základných matematických predstáv, dramatickej výchovy detí predškolského a mladšieho školského veku.

**V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo** je obsah zameraný na obsah, metódy, formy, prostriedky pracovnej výchovy (vrátane oboznamovania so živou a neživou prírodou) pre všetky skupiny klientov a klientov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

**V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu** si žiaci osvoja metódy sociálnej práce a ich uplatnenie pre jednotlivé skupiny klientov.

### **Školská sústava v Slovenskej republike**

Obsah je zameraný na poznanie systému vzdelávania na Slovensku, úlohy a poslanie vzdelávacích inštitúcií na jednotlivých stupňoch, organizácii a riadení školstva, možnostiach neformálneho a informálneho vzdelávania. Zároveň sú žiaci vedení k uvedomeniu si potreby celoživotného vzdelávania a učenia

### **Ľudské práva**

Žiaci spoznávajú a osvojujú si základné ľudské práva, dokumenty o ľudských právach a ich aplikáciu v odbore. Súčasne sú vedení k podpore a obhajobe ľudských práv v profesijnom i občianskom živote.

## **Legislatíva, ekonomika a riadenie v odbore**

Obsah je zameraný na osvojenie si právnych predpisov (zákonov, vyhlášok, nariadení vlády, pokynov) v odbore, poznanie systému riadenia a inštitúcií, ktoré v danej oblasti pôsobia v štátnej správe, samospráve, treťom sektore. V príprave odborníkov pre animačnú prácu v kultúre si žiaci osvoja podstatu ekonomických javov, vzťahov a procesov, organizáciu kultúry a jej inštitucionálnu základňu v Slovenskej republike a vo svete, princípy manažérskej stratégie a taktiky, hlavné personálne a sociálne činnosti manažéra. Zároveň si osvoja základné pojmy týkajúce sa cestovného ruchu, strediská cestovného ruchu, jeho produkty a služby.

**V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu** je obsah orientovaný na sociálnu politiku štátu, jej systém a nástroje, systém sociálno-právnej ochrany vybraným skupinám obyvateľstva.

### **7.1.2 Praktická príprava**

#### ***Charakteristika vzdelávacej oblasti***

V prakticky orientovaných činnostiach žiak uplatňuje nadobudnuté vedomosti, zručnosti, zbežlosti najmä z pedagogických, psychologických disciplín, metodík ako aj z ostatných odborných predmetov. Dôležitou súčasťou odbornej prípravy je utváranie odborných postojov a názorov, vzťahu žiakov k odboru štúdia, utváranie vzťahu žiakov k plneniu pracovných povinností a pocitu zodpovednosti za zverené osoby, hodnoty a výsledky svojej činnosti.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

#### **Prehľad výkonových štandardov**

Absolvent vie:

- plánovať, organizovať, realizovať a vyhodnocovať edukačné aktivity, určovať ciele, prostriedky a postupy svojej práce,
- analyzovať nadobudnuté poznatky a aplikovať ich v praxi,
- analyzovať a hodnotiť edukačnú činnosť svoju i kolegov,
- samostatne a tvorivo pracovať,
- samostatne a aktívne riešiť každodenné pracovné situácie,
- uplatňovať poznatky zo psychohygieny, metódy a techniky sebapoznania, sebaregulácie, sebavýchovy, na zvládanie stresov a rizík povolania,
- uplatňovať základné právne normy a pravidlá bezpečnosti pri práci a ochrane zdravia pri práci,
- poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch a drobných poraneniach, pri stavoch ohrozujúcich život,
- citlivo a taktne komunikovať s ľuďmi,
- uplatňovať etické princípy v správaní a konaní,
- vytvoriť vecne, štylisticky i gramaticky správne písomnosti pracovného i osobného charakteru,
- uplatňovať praktické zručnosti v oblasti počítačovej a informačnej techniky,

- zodpovedne narábať s informáciami, pracovať s odbornou literatúrou a inými zdrojmi informácií,
- vytvárať prostredie dôvery, bezpečia, optimizmu
- komunikovať v cudzom jazyku.

### **V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu, edukáciu vo voľnom čase**

#### Absolvent vie:

- riešiť problematiku edukačnej práce vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach,
- zabezpečovať správny somatický a neuropsychický vývoj zverených detí,
- zvládnuť integráciu zdravotne znevýhodnených detí do kolektívu zdravých,
- analyzovať a hodnotiť správanie dieťaťa,
- komunikovať a realizovať stretnutia s rodičmi, uplatňovať kultúru vo verbálnej a neverbálnej komunikácii,
- rozvíjať hudobné cítenie, hlasovú techniku, hudobnú pamäť, spevacké schopnosti detí, výtvarné schopnosti a zručnosti detí v rôznych výtvarných technikách,
- ovládať základy pohybových zručností zo základných športových odvetví a metodiku ich nácviku,
- rozvíjať vzťah detí k prírode jej ochrane a k ochrane vlastného zdravia i zdravia iných,
- hrať na hudobné nástroje (hlavný a vedľajší) v rozsahu hudobnej literatúry určenej pre deti predškolského a mladšieho školského veku, jednoducho inštrumentálne improvizovať,
- využívať hudobno-pohybové prvky vo svojej práci,
- rozvíjať vzťah detí k hovorenému slovu, k materinskému jazyku, k umeleckej a náučnej literatúre,
- zvládnuť metódy nácviku správnej výslovnosti, čítania a písania,
- uplatňovať tvorivú dramatikú, verbálne i neverbálne komunikovať v práci s deťmi, improvizovať s predmetmi a pracovať s rekvizitou,
- využívať informačno-komunikačné technológie v edukačnej práci.

### **V príprave odborníkov pre animačnú prácu**

#### Absolvent vie:

- organizovať a realizovať programy pre voľnočasové aktivity v jednotlivých animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií,
- usmerňovať a riadiť kultúrnu a osvetovú činnosť v mieste svojho pôsobenia,
- ovládať prácu s mapami, grafmi, štatistickým materiálom, odbornou literatúrou, internetom,
- vypracovať a prezentovať projekty z oblasti cestovného ruchu,
- ovládať desaťprstovú hmatovú metódu v administratíve a korešpondencii.

### **V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu**

#### Absolvent vie:

- aktívne postupovať v procese integrácie zdravotne znevýhodnených a sociálne ohrozených jedincov,
- spolupracovať s odborníkmi z výchovných, vzdelávacích, poradenských, zdravotníckych, sociálnych zariadení,

- navrhnúť riešenia v starostlivosti o rodinu, deti, mládež, seniorov, postihnutých a neprispôsobivých občanov, rizikových skupín,
- pod kontrolou pracovať s jednotlivcom, skupinou i komunitou,
- vytvoriť programy pre voľnočasové aktivity v jednotlivých animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií,
- ovládať desaťprstovú hmatovú metódu v administratíve a korešpondencii.

## **V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo**

### Absolvent vie:

- riešiť problematiku edukačnej práce v zariadeniach sociálnych služieb,
- samostatne pracovať so zdravými klientmi i s klientmi so ŠVVP,
- poskytnúť opatrovateľskú starostlivosť o klienta<sup>14</sup>,
- zabezpečovať správny somatický a neuropsychický vývin klientov,
- uplatňovať komunikatívne zručnosti v práci s klientmi a klientmi so ŠVVP,
- riešiť jednoduché zdravotné problémy klienta,
- spolupracovať s odborníkmi z výchovných, vzdelávacích, poradenských, zdravotníckych, sociálnych zariadení,
- rozvíjať u svojich klientov hudobné cítenie, hudobnú pamäť, výtvarné, pracovné, dramatické, športové a pohybové schopnosti a zručnosti,
- využívať hudobno-pohybové prvky vo svojej práci,
- pestovať u klientov kladný vzťah k prírode a jej ochrane a k ochrane vlastného zdravia i zdravia iných.

### **Prehľad obsahových štandardov**

- 1) Edukačný proces
- 2) Komunikácia a etika
- 3) Bezpečnosť, hygiena a ochrana zdravia pri práci

### **Popis obsahových štandardov**

#### **Edukačný proces**

Žiak si má osvojiť základné zručnosti pre edukačnú prácu t. j., aby dokázal naplánovať, zorganizovať, zrealizovať a vyhodnotiť edukačné aktivity s prihliadnutím na vekové a individuálne osobitosti jedinca ako aj na jeho potreby, záujmy podmienky zariadenia, príp. aj vzhľadom na jeho handicap. Obsah je zameraný aj na uplatňovanie praktických zručností v oblasti počítačovej a informačnej techniky v odbore.

**V príprave odborníkov pre predprimárnu edukáciu a edukáciu voľnom čase** si má žiak osvojiť prostriedky a spôsoby integrácie zdravotne znevýhodnených detí do kolektívu zdravých. Dôraz je kladený najmä na metodické spôsobilosti žiaka rozvíjať osobnosť dieťaťa po stránke kognitívnej, socio-afektívnej, senzomotorickej. Súčasťou je osvojovanie si hry na hudobné nástroje (hlavný a vedľajší) v rozsahu hudobnej literatúry určenej pre deti predškolského a mladšieho školského veku.

<sup>14</sup> V súlade s platnými právnymi predpismi Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR

**V príprave odborníkov pre animačnú prácu** je obsah zameraný na osvojenie si zručností v oblasti tvorby programov pre voľnočasové aktivity v jednotlivých animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií, vypracovania a prezentácie projektov z oblasti cestovného ruchu, z oblasti manažmentu kultúry a podnikateľskej činnosti.

**V príprave odborníkov pre sociálno-výchovnú prácu** si žiak osvojuje postupy integrácie zdravotne znevýhodnených a sociálne ohrozených jedincov, spôsoby a možnosti spolupráce s ďalšími odborníkmi pri riešení problémov rodiny, detí, mládeže, seniorov, postihnutých a neprispôsobivých občanov. Zároveň si osvojuje zručnosti v oblasti tvorby programov pre voľnočasové aktivity animačných oblastiach pre klientov rôznych vekových kategórií.

**V príprave odborníkov pre vychovávateľstvo a opatrovateľstvo** je dôraz kladený najmä na metodické spôsobilosti žiaka rozvíjať osobnosť klientov po stránke kognitívnej, socio-afektívnej, senzomotorickej ako aj spolupracovať s ďalšími odborníkmi pri riešení ich problémov. V obsahu praktickej prípravy je zaradené zvládnutie vychovávateľskej a opatrovateľskej starostlivosti o klienta a klienta so ŠVVP.

### **Komunikácia a etika**

Obsah je zameraný na osvojenie si taktnej a kultivovanej komunikácie ako vo verbálnej, neverbálnej, tak i v grafickej podobe. Dôraz je kladený na uplatňovanie etických princípov profesie v správaní a konaní, na zodpovedné a diskrétné narábanie s informáciami a osobnými údajmi.

### **Bezpečnosť, hygiena a ochrana zdravia pri práci**

Žiaci sa naučia uplatňovať poznatky zo psychohygieny, metódy a techniky sebaopoznania, sebaregulácie, seba výchovy, tak, aby zvládali stresy a riziká povolania, rešpektovali a uplatňovali pravidlá bezpečnosti pri práci a ochrane zdravia pri práci, vedeli poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch a drobných poraneniach, pri stavoch ohrozujúcich život.

## **7.2 ÚČELOVÉ KURZY/UČIVO**

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov odborného vzdelávania a prípravy v skupine odborov 76 Učiteľstvo je kurz plávania. V odboroch zameraných na predprimárnu výchovu, výchovu a vzdelávanie vo voľnom čase a vychovávateľskú a opatrovateľskú starostlivosť o klientov všetkých vekových kategórií je povinnou súčasťou kurz plávania s metodikou. V odboroch zameraných na animačnú a manažérsku prácu v kultúre a cestovnom ruchu, na sociálnu prácu je povinnou súčasťou kurz plávania.

### **Prehľad účelových kurzov:**

- 1) Telovýchovno-výcvikový kurz

#### **7.2.1 Telovýchovno-výcvikový kurz**

#### **Charakteristika vzdelávacej oblasti**

Plavecký kurz sa organizuje v prvom alebo v druhom ročníku štúdia v rozsahu 5 dní po 5 hodín. Žiaci si osvojujú športové a úžitkové spôsoby plávania, zvyšuje sa úroveň ich pohybových schopností, upevňuje sa ich zdravie, zvyšuje telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Presný termín určí riaditeľ školy.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

### **Prehľad výkonových štandardov**

Absolvent má:

- zvládnuť minimálne jednu techniku plaveckých spôsobov – kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob, skoky do vody,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri záchrane topiaceho sa,
- osvojenie si metodiky začiatočného nácviku plávania<sup>15</sup>.

### **Prehľad obsahových štandardov**

#### **1. Plávanie**

#### **Popis obsahových štandardov**

##### **Plávanie**

Plávanie zvyšuje úroveň pohybových schopností žiakov, najmä vytrvalosti. Žiaci si osvojujú základné poznatky z teórie plávania, jeho špecifiká z hľadiska biomechaniky a fyziológie. Pôsobenie plávania na organizmus človeka je mimoriadne významné. Žiaci takto získavajú poznatky aj o využití svojho voľného času, informácie o kondičných cvičeniach, rehabilitačného a rekreačného plávania. Osvojujú si tiež pravidlá plávania a správneho dýchania. Hodnotia sa technika plávania, uzlové body v technike a zručnosti pri záchrane topiaceho sa.

---

<sup>15</sup> V študijných odboroch zameraných na predprimárnu výchovu, výchovu a vzdelávanie vo voľnom čase a vychovávateľskú a opatrovateľskú starostlivosť

## 8 UČEBNÉ ZDROJE

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

Pri štúdiu v tomto vzdelávacom programe sa odporúčajú tieto učebné zdroje:

#### 8.1 Odborná literatúra

1. Bakošová, Z. a kol.: Sociálna pedagogika. SPN Bratislava 2005
2. Ballo a kol.: Právna náuka – učebné texty. MC Bratislava 1998
3. Banaš, J. – Geró, Š. – Jusko, A. – Šefráňková, E.: Didaktika výtvarnej výchovy. Bratislava, SPN, 1989
4. Bartko, J. – Vojčíková, A.: Výtvarná výchova 1. časť. Bratislava, SPN, 1988
5. Bartko, J. – Vojčíková, A.: Výtvarná výchova 2. časť. Bratislava, SPN, 1989
6. Bartko, J. – Vojčíková, A.: Výtvarná výchova v 3. a 4. ročníku SPgŠ. Bratislava, SPN, 1989
7. Bartko, O. – Bartko, J. – Marčeková, I. – Považanová, A. Vojčíková, A.: Výtvarná výchova s metodikou 1. Bratislava, SPN, 2009
8. Bartko, O. – Bradová, Z. – Kocúrková, J.: Výtvarná výchova v 1. a 2. ročníku SPgŠ. Bratislava, SPN, 1984
9. Benešová, M. – Kollárová, D.: Tvorivá dramatika pre stredné školy. Bratislava, SPN 2002
10. Berdychová, J. a kol. : Telesná výchova pre pedagogické školy. Bratislava, SPN, 1984
11. Böhmová a kol.: Klavírna škola pre začiatočníkov, Bratislava, Štátne hudobné nakladateľstvo, 1962
12. Brodzianska, M. – Kotásková, V. – Repčíková, E.: Opatrovateľská činnosť 1. SPN Bratislava 2009
13. Bystřická, K. a kol.: Hudobná výchova pre 1. – 2. ročník SPgŠ. Bratislava, SPN, 1995
14. Čornaničová, R.: Edukácia seniorov. Vznik, rozvoj, podnety pre geragogiku UK Bratislava 1998
15. Daniel, L.: Škola hry na sopránovú zobcovú flautu, 1. diel. Praha, Panton, 1990
16. Divíšek, J.: Metodika rozvíjania matematických predstáv v materskej škole. Bratislava, SPN, 1987
17. Dvorský, J.: Manažment kultúry. SPN Bratislava 2006
18. Fedorová, M. a kol.: Estetická výchova. Bratislava SPN 2004
19. Fedorová a kol. Teória a dejiny kultúry pre 1. ročník. SPN Bratislava 2007
20. Fedorová a kol. Teória a dejiny kultúry pre 2. ročník. SPN Bratislava 2008
21. Ferliková, K. – Jačianska, G. – Strakošová, A. – Tomčániová, K.: Teória a dejiny kultúry pre 3. ročník. SPN Bratislava 2009
22. Granec, K. – Kabáčová, B. – Rovný, M.: Pohybové hry pre deti predškolského veku. Bratislava, SPN, 1988
23. Gúčík, M.: Cestovný ruch. Bratislava, SPN 2001
24. Guziová, K. a kol.: Program výchovy a vzdelávania detí v materských školách. Trenčín, Ľudoprint, 1999
25. Hluchová, L.: Zdravoveda (učebnica pre DOŠ). Príroda, 2007
26. Jakabčic, I. – Požár, L.: Všeobecná patopsychológia. Patopsychológia mentálne postihnutých. Bratislava, Iris 1995.

27. Janda a kol.: Biológia dieťaťa a hygiena 1. časť. SPN Bratislava 1981
28. Janda a kol.: Biológia dieťaťa a hygiena 2. časť. SPN Bratislava 1979
29. Jirmal, J.: Škola hry na kytaru pro začátečníky. Praha, Supraphon 1074
30. Kalaš a kol.: Informatika pre stredné školy – učebnica. SPN Bratislava 2005
31. Kikušová, S. – Kostrub, D.: Pedagogika pre 1. ročník SOŠ. Bratislava, SPN, 2002
32. Kleinová a kol. Hudobná výchova pre 1. a 2. ročník SPgŠ. SPN Bratislava 2003
33. Kleinová a kol. Hudobná výchova pre 3. a 4. ročník. SPgŠ. SPN Bratislava 1996
34. Kleinová, E.: Klavírna škola pre SPgŠ. Praha, Supraphon 1986
35. Klindová – Rybárová: Psychológia 2. SPN Bratislava 1985
36. Kočíš, F. a kol.: Metodika jazykovej výchovy v materských školách. Bratislava, SPN, 1987
37. Kol.: Prvá pomoc do vrecka. Perfekt, 2007
38. Kopinová, Ľ. a kol.: Metodika hudobnej výchovy pre PaSA a SPgŠ. Bratislava, SPN, 2003
39. Kopinová, Ľ. a kol.: Piesne, hry a riekanky detí predškolského veku 1. časť. Bratislava, SPN, 2004
40. Kopinová, Ľ. a kol.: Piesne, hry a riekanky detí predškolského veku 2. časť. Bratislava, SPN, 2005
41. Kotrusová – Jancíková: Hospodárska korešpondencia pre 3. roč. OA SPN Bratislava 2003
42. Kotrusová – Jancíková: Hospodárska korešpondencia pre 4. roč. OA SPN Bratislava 2003
43. Kozlík, J. a kol.: Telesná výchova pre vychovávateľov I. Bratislava, SPN, 1979
44. Kozlík, J. a kol.: Telesná výchova pre vychovávateľov II. Bratislava, SPN, 1979
45. Kremličková: Praktické cvičenia z predškolskej pedagogiky a pedagogická prax pre 1. – 4. ročník SOŠ. Praha, SPN, 1990
46. Križanová, D.: Teória a metodika animačných činností pre 1. ročník. SPN Bratislava 2005
47. Križanová, D.: Teória a metodika animačných činností pre 2. ročník SPN Bratislava 2007
48. Kúdelová Kopčanská, D. – Harváneková, I.: Sociológia 1. SPN Bratislava 2008
49. Kúdelová Kopčanská, D. – Harváneková, I.: Sociológia 2. SPN Bratislava 2010
50. Levická, J.: Metódy sociálnej práce. SPN Bratislava 2007
51. Levická, J.: Sociálno-právna ochrana. SPN Bratislava 2008
52. Lukáč – Šnajder: Informatika pre stredné školy – tematický zošit. Práca s tabuľkami. SPN Bratislava 2004
53. Machová: Informatika pre stredné školy – tematický zošit. Práca s textom. SPN Bratislava 2007
54. Malá a kol.: Biológia a hygiena 1. SPN Bratislava 1990
55. Mariot, P.: Geografia cestovného ruchu pre 3. ročník hotelových akadémií. Bratislava, Orbis Pictus Istropolitana 2000
56. Matějček, Z.: Psychológia IV. Bratislava, SPN 1987
57. Mišurcová, V. – Čapková, D. – Mátej, J.: Úvod do dejín predškolskej pedagogiky pre SPgŠ. Bratislava, SPN, 1987
58. Mojžišek, L. – Zátopková, M.: Metodika pracovnej výchovy v materskej škole, Bratislava, SPN, 1982
59. Mrvová, A. – Bičišťová, E. – Bjelová, M.: Dramatická výchova v materskej škole. Bratislava, ÚÚVU, 1991
60. Pikálek, P. a kol.: Biológia II. pre SPgŠ. Bratislava, SPN 1985

61. Príslušná legislatíva z oblasti školstva, sociálnej práce, rodiny, kultúry
62. Sehnalová: Administratíva a korešpondencia 1. ročník. SPN Bratislava 2005
63. Schultz – Schultzová: Právna náuka pre OA a HA. Bratislava, SPN, 2003
64. Sopóci – Búzik: Základy sociológie pre SŠ. SPN Bratislava 2003
65. Střihavková, H. a kol.: Biológia a hygiena 2 pre SPgŠ. Bratislava, SPN, 1992
66. Šimanovský, Z.: Hry s hudbou a techniky muzikoterapie. Praha, Portál 1998
67. Šimonek, J. a kol.: Metodika telesnej výchovy pre stredné odborné školy. Bratislava, SPN, 2004
68. Šnajder – Kireľ: Informatika pre stredné školy – tematický zošit Práca s multimédiami SPN Bratislava 2007
69. Švec, J. a kol.: Praktikum bábkového divadla. Bratislava, SPN, 1997
70. Uhreková, M. a kol.: Biológia a starostlivosť zdravie pre 1. ročník. EXPOL PEDAGOGIKA, Bratislava 2006
71. Uhreková, M. a kol.: Biológia 2. EXPOL PEDAGOGIKA, Bratislava 2009
72. Urban, Š.: Přípravná škola hry na kytaru. Praha, Supraphon 1974
73. Uždil, J. – Šašínková, E.: Výtvarná výchova v predškolskom veku. Bratislava, SPN, 1984
74. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 2. ročník SOŠ. Bratislava, SPN, 2000
75. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 3. roč. SOŠ. Bratislava, SPN, 2001
76. Vašek, Š. a kol.: Špeciálna pedagogika pre 4.roč. SOŠ. Bratislava, SPN, 2003
77. Zelina, M.: Pedagogika pre 3. ročník. SPN Bratislava 2007
78. Zelina, M. – Zelinová, M.: Pedagogika pre 4. ročník. SPN Bratislava 2009
79. Zelina, M.: Psychológia pre 1. ročník. SPN Bratislava 2004
80. Zelina, M.: Psychológia pre 2. ročník. SPN Bratislava 2006
81. Zelina, M.: Psychológia pre 3. ročník. SPN Bratislava 2007
82. Zelina, M. – Bruteničová, E.: Pedagogika pre 2. ročník. SPN Bratislava 2004
83. Zelina, M. – Zelinová, M.: Pedagogika pre 3.ročník. SPN Bratislava 2007
84. Zelinová, M. – Zelina, M.: Psychológia pre 3. ročník študijného odboru sociálno-výchovný pracovník. SPN Bratislava 2010
85. Zelina, M. – Zelinová, M.: Psychológia pre 4. ročník študijného odboru učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo. SPN Bratislava 2009
86. Zigová, E. – Obert, V.: Literatúra pre deti a mládež s metodikou. Bratislava, SPN, 1983
87. Zigová, E.: Metodika literárnej výchovy pre materské školy. Bratislava, SPN, 1979

## 8.2 Didaktická technika

1. Prenosný spätný projektor
2. Počítače, tlačiareň
3. Kopírovací stroj a skener
4. Video a DVD prehrávač
5. Projekčné plátno
6. Televízor
7. Magnetofón
8. Rozhlasový prijímač

### 8.3 Materiálne výučbové prostriedky

1. Trojrozmerné modely
2. CD, DVD – prezentácie pracovných postupov, technológií podľa odborov štúdia, BOZP, prvej pomoci, konštrukcií a pod.
3. Lekárnička
4. Odborné filmy a diafilmy
5. Obrazy, tabule, mapy a schémy konštrukcií
6. Hudobné nástroje a notový materiál – pre študijný odbor 7649 6 učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo
7. Pomôcky pre bežné úkony osobnej hygieny – pre študijný odbor 7646 6 vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť

## 9 VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

Všeobecne záväzné právne predpisy označujú názvom žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“) žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov so sluchovým postihnutím, žiakov so zrakovým postihnutím, žiakov s telesným postihnutím, žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, žiakov chorých a zdravotne oslabených, žiakov hluchoslepých, žiakov s vývinovými poruchami učenia, žiakov s poruchami aktivity a pozornosti, žiakov s viacnásobným postihnutím a poruchami správania.

V posledných rokoch sa výrazne zmenila filozofia výchovy a vzdelávania takýchto žiakov, presadzuje sa ich integrácia do bežných škôl, spolu s utváraním špecifických vzdelávacích podmienok zohľadňujúcich ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Žiaci so ŠVVP majú právo na to, aby im spoločnosť poskytovala rovnaké príležitosti a podnety na ich vývin, ako poskytuje ich zdravým rovesníkom. Školskou integráciou sa rozumie výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez ŠVVP. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje v špeciálnych školách, špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia, kde časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy a niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy. Ak je to potrebné, takýto žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva a zákonný zástupca žiaka má práva sa s týmto programom oboznámiť. Ak zdravotné znevýhodnenie žiakovi špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy znemožňuje, aby sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Cieľom integračných snáh je podpora socializácie týchto žiakov, ich lepšia príprava pre bežný život – občiansky i profesionálny. Súčasne sa podporuje prístup majoritnej spoločnosti k akceptácii ľudí so zdravotným znevýhodnením, či sociálnym znevýhodnením.

Nevyhnutnou súčasťou integrácie žiakov so ŠVVP do bežných škôl je efektívny výchovno-poradenský servis (špeciálno-pedagogické, psychologické, sociálne, kariérové poradenstvo ako súčasť výchovného poradenstva v školstve) pre žiakov a rodičov, pre učiteľov.

V zmysle Európskej sociálnej charty sa vytvárajú podmienky pre uplatnenie práva žiakov so ŠVVP na slobodnú voľbu povolania, ktorá zohľadňuje ich predpoklady, zvyškový potenciál, potreby trhu práce, v neposlednom rade aj aplikáciu predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa organizuje podľa vzdelávacích programov, ktoré sú súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre príslušné skupiny odborov štúdia. Pri ich rozpracovávaní treba osobitne zvážiť:

- charakter učebného odboru (profilové predmety), požiadavky povolania, na ktoré pripravuje, na fyzické a zdravotné spôsobilosti jednotlivca, druh a stupeň zdra-

votného postihnutia, zvyškový potenciál; nevyhnutné je rešpektovať kontraindikácie určitého zdravotného postihnutia alebo narušenia pre prípravu v niektorom učebnom odbore / pre výkon určitých povolání v dôsledku ohrozenia bezpečnosti svojej a iných ľudí,

- možnosti profesionálneho uplatnenia sa jednotlivca po skončení odborného vzdelávania a prípravy, zvýšenie možností jeho včlenenia sa do občianskej spoločnosti,
- možnosti formálnej adaptácie vzdelávacieho programu (modifikácia obsahu vzdelávania, úprava organizácie vyučovania, úprava formy vykonania prijímacej alebo záverečnej skúšky, úprava vyučovacích metód, úprava foriem bežného skúšania a preverovania vedomostí, dĺžky štúdia, učebných plánov, pravidiel hodnotenia a klasifikácie žiakov so ŠVVP ap.); odporúča sa pritom využívať príslušné metodické usmernenia MŠ SR,
- materiálo-technické zabezpečenie vzdelávania integrovaných žiakov so ŠVVP na bežnej škole – napr. zabezpečenie špeciálnych didaktických a kompenzačných pomôcok, zabezpečenie bezbariérového prístupu k učebniciam, možnosti zníženia počtu žiakov v triedach a skupinách ap.,
- personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP s ohľadom tvorbu individuálnych vzdelávacích programov, ich realizácia, zabezpečenie poradenského servisu pre žiakov, príp. ich rodičov (špeciálny pedagóg, psychológ, sociálny pracovník, asistent, výchovný poradca, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie),
- možnosti spolupráce strednej odbornej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie a so základnými školami v regióne, využitie spolupráce so sociálnymi partnermi (zamestnávateľia v regióne, občianske združenia zdravotne postihnutých, regionálne úrady práce, sociálnych vecí a rodiny) v regióne pri integrácii osôb so zdravotným znevýhodnením do bežnej spoločnosti,
- v neposlednom rade treba venovať primeranú pozornosť príprave pedagógov strednej školy, bežných žiakov, príp. ich rodičov na spolužitie so žiakmi so zdravotným a sociálnym znevýhodnením, osobitne ak ide o **ťažké zdravotné postihnutie**.

### 9.1 Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

V Deklarácii práv zdravotne postihnutých osôb vo vyhlásení Valného zhromaždenia OSN je definovaná zdravotne postihnutá osoba ako "osoba, ktorá nie je schopná si zaistiť, úplne alebo čiastočne, potreby bežného spoločenského života v dôsledku vrodeného či získaného nedostatku fyzických alebo duševných schopností". Zdravotne postihnuté osoby majú okrem iných práv právo na lekárske, psychologické a funkčné ošetrovanie, vrátane protetických a ortopedických pomôcok, na liečebnú a sociálnu rehabilitáciu, vzdelanie, pracovnú rehabilitáciu, poradenstvo, pomoc pri pracovnom umiestnení a ďalšie služby, ktoré im umožnia maximálne rozvinúť ich schopnosti a zručnosti a urýchlia proces ich začlenenia alebo návratu do spoločnosti. Tieto práva sú zakotvené aj v Ústave SR v Čl. 38 v ods. 2, ktorý hovorí: Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

Medzi žiakov so zdravotným znevýhodnením sú zaradení žiaci s mentálnym postihnutím, žiaci so sluchovým postihnutím, žiaci so zrakovým postihnutím, žiaci s telesným postihnutím, žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, žiaci chorých a zdravotne oslabených, žiaci hluchoslepých, žiaci s vývinovými poruchami učenia, žiaci s poruchami aktivity a pozornosti, žiaci s viacnásobným postihnutím a poruchami správania.

Špeciálne vzdelávanie a odborná príprava pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sa zabezpečuje podľa vzdelávacích programov v špeciálnych školách, v špeciálnych triedach, v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi. Podľa špecifických potrieb žiaka a požiadaviek odbornej prípravy je možné adaptovať štátny vzdelávací program, modifikovať obsah vzdelávania, upraviť organizáciu vyučovania, rozložiť do viacerých ročníkov, špecifické potreby zapracovať do individuálneho vzdelávacieho programu s využitím odbornej pomoci špeciálneho pedagóga (tiež triedneho učiteľa, výchovného poradcu, odborného lekára, dorastového lekára, školského psychológa, rehabilitačnej sestry). Formu špeciálneho vzdelávania žiaka treba dôsledne zvážiť podľa potrieb žiaka, druhu a stupňa jeho postihnutia, znevýhodnenia, charakteru vzdelávania, možnosti vytvoriť v bežnej škole špeciálne podmienky na vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Praktickú časť vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so zdravotným znevýhodnením treba prispôbiť individuálnym potrebám a možnostiam žiaka s využitím vhodných učebných a kompenzačných pomôcok.

Do štátneho vzdelávacieho programu možno zaradiť špeciálne vyučovacie predmety, aj predmety špeciálno-pedagogickej starostlivosti, ktoré zodpovedajú špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám zdravotne postihnutých žiakov podľa druhu a stupňa postihnutia. V odôvodnených prípadoch, osobitne pri ťažkých zdravotných postihnutiach, možno vzdelávací program redukovať o niektorý vyučovací predmet.

### 9.1.1 Žiaci s telesným postihnutím

Pri zabezpečovaní podmienok na vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím sa dostáva do popredia úprava prostredia školy – prístup k budove, vstup do budovy, vyučovacie priestory v učebniach a dielnach, úprava hygienických zariadení, zabezpečenie dopravy do školy. Realizovaná úprava prostredia musí viesť k maximálnej samostatnosti žiakov za dodržania požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. – V tejto skupine žiakov s telesným postihnutím sú okrem žiakov s poruchami motoriky rozmanitej etiológie a stupňa aj žiaci so záchvatovými stavmi (hlavne epilepsiou), ktorých odborná príprava a následné umiestnenie na trhu práce je viac ako problémové.

Žiaci s telesným postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich ŠVVP vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Efektívna výchova a vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím predpokladá primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pedagóg).

tačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie), odbornú prípravu učiteľov, úpravu organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre telesne postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne zamestnávajúcimi telesne postihnutých (chránené dielne).

### 9.1.2 Žiaci so sluchovým postihnutím

Pri vytváraní podmienok vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím sa treba zamerať na formu komunikácie s nimi. Je dôležité zapojiť ich prostredníctvom využívania IKT, audiovizuálnej techniky do vyučovania žiakov so sluchovým postihnutím (internet, grafické znázornenie učiva, využitie web-kamery, dištančná komunikácia, chat, e-mail, mobil, televízia s teletextom, video kopírujúce aj skryté titulky ap.). Formu komunikácie je potrebné prispôbovať podľa potrieb žiaka a stupňa jeho sluchového postihnutia. Vo vyučovaní v škole je nevyhnutné dodržiavať pravidlá komunikácie so žiakmi so sluchovým postihnutím: hovoriť smerom k triede, používať názorné prostriedky – nákresy, grafy, komentovať neočakávané reakcie na sluchové podnety, overovať pochopenie nových pojmov. Zabezpečiť odhlučnenie tried. Zvýšenú pozornosť venovať písomným prejavom žiakov, hlavne ak slúžia na hodnotenie výsledkov; treba sa vystríhať pred formálnymi chybami, pred skreslením preukaznosti skutočných vedomostí žiakov.

Žiaci so sluchovým postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich postihnutia vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Žiakom podľa zdravotného znevýhodnenia je poskytovaný primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie), odborná príprava učiteľov, úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

V prípade potreby je možné zaradiť do učebného plánu strednej školy (kde dané postihnutie nie je kontraindikované pre výkon povolania) vyučovací predmet rozvoj komunikačných zručností. Vyučovať ho musí špeciálny pedagóg - surdopéd.

Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre sluchovo postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne vytvárajúcimi pracovné príležitosti pre sluchovo postihnutých.

### 9.1.3 Žiaci so zrakovým postihnutím

Pre žiakov so zrakovým postihnutím treba sprístupniť obsah vzdelávania v jednotlivých predmetoch vhodnou formou za využitia primeraných didaktických pomôcok a kompenzačných pomôcok (adaptácia učebných materiálov pomocou Braillovho písma, využitie elektronických alebo zvukových nosičov, reliéfnej podoby mate-

riálov ap.). V písomnej komunikácii je potrebné využívať čo najviac informačné a komunikačné technológie, aj s hlasovým výstupom. Podmienky odborného vzdelávania a prípravy musí škola čo najviac prispôbiť podmienkam výkonu povolání na trhu práce, zakomponovať prípravu na využívanie kompenzačných pomôcok pri práci. Nevyhnutné je upraviť organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so zrakovým postihnutím v bežných stredných školách (učebný plán, dĺžka vzdelávania, individuálny vzdelávací program, modifikácia vyučovacích metód, spôsobu hodnotenia žiaka ap.).

Žiaci so zrakovým postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich postihnutia vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Žiakom podľa ich zdravotného znevýhodnenia je poskytovaný primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, logopéd, koordinátor prevencie), odborná príprava učiteľov, úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre zrakovo postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne vytvárajúcimi pracovné príležitosti pre zrakovo postihnutých.

## 9.2 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určujeme prostredníctvom aspoň troch merateľných ukazovateľov – podmienkou je splniť minimálne tri z nasledujúcich kritérií súčasne:

1. pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
2. aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
3. najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
4. neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka, ap.),
5. vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa v domácom prostredí.

Výchova a vzdelávanie týchto žiakov sa uskutočňuje v stredných odborných školách s využitím špecifických metód a foriem. Školy vytvárajú pre túto skupinu žiakov individuálne podmienka: vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu, úprava organizácie výchovy a vzdelávania, úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje.

Na skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania môže MŠ SR poskytnúť zriaďovateľom škôl príspevok na žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia. Tento príspevok sa poskytuje podľa počtu žiakov, a je určený na stravu, školské potreby, a ako motivačný príspevok. Príspevok sa poskytuje aj na žiakov z rodín, v ktorých priemerný mesačný príjem za posledných šesť po sebe nasledujúcich mesiacov je najviac vo výške životného minima.

Žiaci pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného prostredia sa pripravujú na výkon povolania nadväzujúcich na príslušné študijné odbory aj podľa individuálnych vzdelávacích programov, v ktorých sa kladie dôraz na ich aktivizáciu pri učení a vyučovaní, ich pozitívnu motiváciu a pozitívny vzťah ku vzdelávaniu, k práci, povolaniu, rozvíjaniu profesijných záujmov.

Osobitný dôraz sa kladie na cielenú prevenciu pred vznikom sociálno-patologických javov (agresivita, kriminalita, drogové závislosti, šikanovanie ap.), nakoľko títo žiaci sú sociálnou patológiou zvýšene ohrození.

Podmienkou efektívnej výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia je dostatočný špeciálno-pedagogický a psychologický servis (školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca, školský psychológ), dopĺňajúca odborná príprava učiteľov školy a úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Strednej škole sa odporúča zabezpečiť intenzívnu spoluprácu so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie, tiež s občianskymi združeniami (pre rómsku komunitu, starostlivosť o azylantov ap.) a so zamestnávateľmi v regióne.

### 9.3 Vzdelávanie žiakov s nadaním

Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním patrí vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne v odbornom vzdelávaní a príprave je žiaduce podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, remeselne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogicko-psychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania.

Na druhej strane môžu mať žiaci s nadaním množstvo problémov pri zvládaní štúdia, či pri nadväzovaní sociálnych vzťahov. Zatiaľ čo v činnostiach, pre ktoré majú mimoriadne nadanie alebo o ktoré majú vysoký záujem, dosahujú vynikajúce výsledky, môžu dosahovať v iných oblastiach priemerné alebo slabé výsledky. Príčinou môže byť napríklad skutočnosť, že sa nevedia efektívne učiť, podceňujú precvičovanie a opakovanie učiva, preferujú vlastné tempo a spôsob učenia, zatiaľ čo spoločné tempo a frontálny spôsob výučby ich spomaľuje a demotivuje. Mimoriadne nadaní žiaci sa často prejavujú ako výrazné osobnosti, čo však môže mať svoje negatíva, hlavne v oblasti sociálnej komunikácie. Môžu mať tiež problémy v sebahodnotení, v ponímaní seba samého, sú často citliví na hodnotenie inými, ťažko nadväzujú kontakty s druhými ľuďmi.

Títo žiaci nebývajú často pozitívne prijímaní svojím okolím – a to tak spolužiakmi, ako aj učiteľmi. Konflikty s učiteľmi môžu vznikať napríklad preto, že žiak nepovažuje niektoré predmety za dôležité, tiež preto, že svojimi vedomosťami a zručnosťami a neustálym záujmom o obsah výučby prevyšuje učiteľa alebo narúša vyučovanie.

Problémy v komunikácii so spolužiakmi môžu prerásť do šikanovania žiaka s nadaním – alebo na druhej strane môže dôjsť k prispôsobeniu sa skupinovým normám a k zníženiu výkonnosti a ďalšieho rozvoja žiaka.

Preto je veľmi dôležité zistiť, v čom žiak vyniká, ale aj aké má nedostatky a problémy a prispôbiť tomu svoju prácu s ním. Rovnako je dôležité, aby škola poznala vývoj žiaka už na základnej škole, doterajšiu pedagogicko-psychologickú prácu s ním, jeho anamnézu, vrátane rodinnej anamnézy. Významná je spolupráca všetkých učiteľov, ktorí mimoriadne nadaného žiaka učia, tiež spolupráca s rodičmi žiaka, so psychológom, výchovným poradcom, špeciálnym pedagógom, prípadne spolupráca so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

Vo výučbe týchto žiakov je vhodné využívať náročnejšie metódy a postupy, problémové a projektové vyučovanie, dištančné e-vzdelávanie, samoštúdium, intenzívne využívanie IKT. Aj mimoriadne nadaných žiakov treba vhodne zapájať do skupinovej výučby, do tímovej spolupráce (buď v roli vedúceho, alebo radového člena), čím sa rozvíja ich socializácia, toleranťnosť, adaptabilita, schopnosť kooperovať, včleňovať sa do pracovného kolektívu.

Škola môže umožniť žiakom s nadaním výučbu niektorých špeciálnych predmetov, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho plánu. V rámci individuálneho vzdelávacieho plánu môže riaditeľ upraviť aj organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy mimoriadne nadaného žiaka napríklad skrátením jej dĺžky, prípadne kombináciou obsahu vzdelávania viacerých odborov.

## 10 ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

Pre vzdelávanie v súlade s daným ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú všeobecné požiadavky platných právnych noriem a konkrétne požiadavky vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v danom odbore. Iba ucelený, vzájomne sa podmieňujúci komplex požiadaviek umožní vytvoriť optimálne vzdelávacie prostredie. V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu a je úlohou školy, aby tieto podmienky nielen akceptovala, ale ich podrobnejšie konkretizovala vo vlastnom ŠKVP podľa potrieb a požiadaviek učebného odboru, aktuálnych cieľov a reálnych možností. Optimálne požiadavky/podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento vzdelávací program, sú nasledovné:

#### 10.1 Základné materiálne podmienky

##### a) Kapacita školy

1. Školský manažment:  
kancelária riaditeľa školy, kancelárie pre zástupcov riaditeľa školy, kancelária pre ekonomický úsek, príručný sklad s odkladacím priestorom, sociálne zariadenie, zasadačka
2. Pedagogickí zamestnanci školy:  
zborovňa pre rokovania pedagogickej rady, kabinety pre učiteľov – jazykový, prírodovedný, odborný, kabinet pre praktické vyučovanie
3. Nepedagogickí zamestnanci školy:  
kancelárie pre sekretariát, ekonómov a správcu, príručný sklad s odkladacím priestorom, archív
4. Hygienické priestory, sociálne zariadenia, šatne)
5. Sklady učebných pomôcok a didaktickej techniky
6. Priestory pre centrálnu ovládnutie didaktickej techniky
7. Priestory pre záujmovú a spoločenskú činnosť žiakov a zamestnancov školy), aula, spoločenská miestnosť
8. Knižnica

##### b) Makrointeriéry

1. Školská budova
2. Školský dvor
3. Školská jedáleň a kuchyňa, alebo výdajňa stravy

##### c) Vyučovacie interiéry

1. Klasické triedy – učebne pre teoretické vyučovanie,
2. Odborné triedy – učebne pre vyučovanie odborných predmetov
3. Telocvičňa

#### **d) Vyučovacie exteriéry**

1. Školské ihrisko

### **10.2 Personálne podmienky**

1. Požiadavky na manažment školy, ktorý realizuje školský vzdelávací program musia byť v súlade s požiadavkami na kvalifikačné predpoklady, ktoré sú nevyhnutné pre výkon náročných riadiacích činností podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.
2. Kvalifikačné predpoklady pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.
3. Odborná spôsobilosť nepedagogických zamestnancov (ekonóm, správca, školník, upratovačky a pod.), ktorí sa podieľajú na realizácii školského vzdelávacieho programu musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Práva a povinnosti nepedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich činnosti v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.
4. Plnenie rozsahu priamej vyučovacej povinnosti vyplýva zo všeobecne záväzných právnych predpisov a rámcového učebného plánu štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania je východiskom pre tvorbu učebných plánov v školských vzdelávacích programoch. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín sú záväzné, ich dodržanie v školských vzdelávacích programoch musí byť preukázateľné.
5. Plnenie požiadaviek výchovného poradenstva sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Úlohou výchovného poradenstva je vykonávanie poradenstva pri riešení osobnostných, vzdelávacích, profesionálnych a sociálnych potrieb detí a kariérového poradenstva. Výchovný poradca úzko spolupracuje so školským psychológom, školským špeciálnym pedagógom a odbornými zamestnancami zariadení výchovného poradenstva a prevencie.

### **10.3 Organizačné podmienky**

1. Požiadavky všeobecne záväzných platných predpisov: plnenie všeobecne záväzných platných predpisov v oblasti školstva vzhľadom na organizáciu a priebeh ŠVP vo väzbe na teoretické vyučovanie a praktické vyučovanie. Pre realizáciu ŠVP platí školský zákon.

2. Školy sú povinné umiestniť na vhodnom mieste v priestoroch školy štátnu zástavu, text štátnej hymny a preambulu Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.<sup>16</sup>
3. Školy sú povinné umiestniť v miestnosti, v ktorej prebieha vyučovanie, grafické znázornenie štátnej zástavy, text štátnej hymny a preambuly Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.<sup>17</sup>
4. Požiadavky na odbornú prax: odborná prax v rozsahu stanovenom v učebnom pláne sa vykonáva vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb, odborných učebniach, kultúrnych a rekreačných zariadeniach, v inštitúciách štátnej správy, samosprávy a tretieho sektoru (na základe zmluvy). Pracovisko odbornej praxe musí zabezpečiť také materiálne podmienky, aby sa mohol realizovať obsah učiva. Odborná prax nadväzuje na teoretické vyučovanie.
5. Ukončovanie štúdia a organizácia maturitnej skúšky: sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Úspešní absolventi získajú vysvedčenie o maturitnej skúške.
6. Exkurzie, humanitárne akcie sa organizujú v rámci 7 týždňov školského roka. Organizácia exkurzií: Exkurzie sú súčasťou praktického a teoretického vyučovania. Konajú sa v 1. – 2. ročníku 1 – 2 dni (6 – 14 hodín) s pedagogickým dozorom a počtom žiakov v zmysle platných predpisov. Odborný obsah exkurzií vyplýva z obsahu učebných osnov odboru štúdia a plánuje sa v ročných plánoch práce školy. Virtuálne exkurzie a telemosty sú súčasťou vyučovacích hodín v praktickom a teoretickom vyučovaní.
7. Organizácia spolupráce so sociálnymi partnermi a verejnosťou: Spolupráca sa realizuje predovšetkým prostredníctvom triednych učiteľov, výchovných poradcov, manažmentu školy a jednotlivých vyučujúcich všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetov. Sú to pravidelné, plánované zasadnutia Rady rodičov a zasadnutia Rady školy. Obsahom týchto zasadnutí sú informácie o plánoch a dosiahnutých výsledkoch školy, riešenie problémových výchovných situácií, organizovanie spoločenských, vzdelávacích, kultúrnych a športových akcií.
8. Organizácia odborných súťaží: Súťaže a prezentácia zručností a odborných spôsobilostí v odbore na školskej úrovni sa organizuje formou jednoduchých ročníkových prác ako spoločný výstup teoretického a praktického vyučovania na záver každého ročníka. Škola určí obsah, rozsah, úroveň, kritéria hodnotenia, formu prác a ich prezentácie prípadne aj s prístupom verejnosti. Žiaci sa môžu zúčastňovať aj na súťažiach a prezentáciách vo svojom odbore na národnej a medzinárodnej úrovni.

#### 10.4 Podmienky bezpečnosti a hygieny práce

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu, osobitne odbornej praxe. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod.

<sup>16</sup> § 13a ods. 1 zákona č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov

<sup>17</sup> § 13a ods. 2 zákona č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov

## 11 VYUŽITIE ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRE VZDELÁVANIE DOSPELÝCH

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

Vzdelávanie dospelých je v súčasnej dobe stále viac ovplyvňované koncepciou celoživotného vzdelávania, ktorá predstavuje zásadnú zmenu v poňatí celého vzdelávacieho systému. Systém celoživotného vzdelávania, ktorý sa postupne začína vytvárať a realizovať, umožní plynulý prechod, spoluprácu a prekryvanie medzi jednotlivými oblasťami vzdelávania, zamestnania a podnikania.

Zmeny v odvetvovej štruktúre našej ekonomiky si vyžadujú vyššiu úroveň kvalifikovanosti dospelých. Dôraz sa kladie tak na všeobecné, ako aj na odborné kvalifikácie. Koncepcia štátnych vzdelávacích programov je zameraná predovšetkým na populáciu mladých ľudí, a to hlavne z hľadiska všeobecných cieľov vzdelávania. Denná forma štúdia pre študijné odbory je pre dospelú populáciu výnimočná. Dospelí musia využívať iné možnosti a formy vzdelávania a to večernú, diaľkovú, individuálnu, kombinovanú alebo formou dištančného vzdelávania, kde je vzdelávanie spojené so získaním kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií. Práve informačné a komunikačné technológie môžu zohrať významnú úlohu vo vzdelávaní dospelých.

Pri koncipovaní vzdelávania dospelých podľa ŠVP je potrebné zohľadniť špecifické črty tejto kategórie dospelých žiakov:

- **špecifiká funkcie a cieľov vzdelávania dospelých** – vzdelávanie dospelých plní kvalifikačnú funkciu, pri ktorej získavajú absolventi kvalifikáciu na stupni vzdelania ISCED 4A. Podobne ako stupni vzdelania 3A, vedie k získaniu stupňa vzdelania potrebného pre prístup k ďalšiemu vzdelávaniu na vyššej stupni vzdelania ISCED 5.
- **situačné špecifiká vzdelávania dospelých** sú späté tak s rodinným, ako aj s pracovným a spoločenským životom dospelých. Preto vzdelávacie programy musia veľmi citlivo reagovať na túto situáciu dospelých a ich individuálne vzdelávacie potreby, a to tak z hľadiska obsahu vzdelávania, ako aj z hľadiska zodpovedajúcich metód výučby, kontroly štúdia a pod. V obsahu vzdelávania je potrebné zobrať do úvahy primeranosť obsahu všeobecného vzdelávania, ktorý je často mechanicky prebraný z programov počiatočného vzdelávania<sup>18</sup> a nezodpovedá vedomostiam, zručnostiam, ani životným skúsenostiam dospelých. V oblasti hodnotenia vzdelávacích výstupov sa musíme predovšetkým orientovať vo väčšej miere na individualizáciu hodnotenia, ktoré umožňuje aj individuálne tempo učenia a prípravu na záverečné hodnotenie dospelých,
- **osobnostné špecifiká dospelých** súvisia hlavne s vekovou vyspelosťou jednotlivcov. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že dospelí žiaci bývajú zrelší, skúsenejší, a preto aj cieľavedomejší a spoľahlivejší. Naproti tomu bývajú často citlivejší na prípadné študijné úspechy alebo neúspechy. Vyšší stupeň samostatnosti vedie však aj k tomu, že vzťah učiteľa a žiaka býva na vyššej partner-

<sup>18</sup> Počiatočné vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré sa realizuje na základnej, strednej a vysokej škole. Spravidla vedie k získaniu prvej kvalifikácie.

skej úrovni, a preto učitelia bývajú skôr konzultanti a radcovia ako klasickí učitelia.

Základnou črtou učiteľa dospelých žiakov by mal byť veľmi taktný záujem o žiaka spojený so snahou pochopiť jeho ťažkosti a zábrany súvisiace s výučbou a učením. Podmienkou práce učiteľa je úcta k dospelému žiakovi pri rešpektovaní jeho osobnosti, záujmu, schopnosti, ale i vlastných predstáv o sebe samom. So žiakom ho spája spoločný cieľ, ktorý by mal byť realizovaný na základe partnerstva a spolupráce. Preto učiteľ musí prispôbovať svoju rolu v triede, ale aj postupy práce pri vyučovaní. Neexistuje optimálna didaktická metóda, ktorá má svoje výhody a nevýhody. Oblasť vzdelávania dospelých by mala byť prienikom klasických školských metód a vhodne zvolených ďalších metód, ktoré sa ukázali ako najefektívnejšie pre ďalšie odborné vzdelávanie. Veľká pozornosť by sa mala venovať aj samostatnému štúdiu žiakov a teda metódam učenia sa.

## 12 MATURITNÁ SKUŠKA

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

Podmienkou získania úplného stredného odborného vzdelania na stupni vzdelania ISCED 4A je absolvovanie maturitnej skúšky v študijných odboroch stredných odborných škôl v zmysle platných predpisov, ktoré upravujú spôsob ukončovania štúdia na stredných školách.

**Cieľom maturitnej skúšky** (ďalej len „MS“) je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými plánmi, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi Štátneho vzdelávacieho programu a úroveň pripravenosti absolventov na ich uplatnenie sa v povolani a pre uchádzanie sa o ďalšie vzdelávanie.

Predmetom MS je preukázať schopnosti žiakov ako:

- začleniť nadobudnuté poznatky do systému teoretických a praktických vedomostí, zručností a kompetencií
- ovládať kompetencie vyplývajúce z výkonových štandardov a schopnosti ich realizovať v pracovnom a mimopracovnom živote,
- aplikovať a tvorivo využívať nadobudnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie pri komplexnom riešení úloh a problémov vo vybranej oblasti,
- komunikovať v slovenskom a vyučovacom jazyku ako podmienky ďalšej študijnej a pracovnej mobility,
- aktívne používať súčasné komunikačné a informačné technológie a získané informácie vedieť spracovať a použiť.

Maturitná skúška v 2-ročných študijných odboroch pomaturitného kvalifikačného štúdia pozostáva z týchto častí:

- Teoretická časť
- Praktická časť

Teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky je celoodborová, komplexná, nie predmetová a jej cieľom je overiť úroveň teoretických vedomostí a poznatkov.

Praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky overuje úroveň osvojených zručností žiakov a ich schopnosť aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych praktických úloh komplexného charakteru.

Predmetom odbornej zložky maturitnej skúšky je komplexný súbor odborných vyučovacích predmetov. V teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, prípadne aj vo vzťahu k praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky. V praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa overujú zručnosti žiaka v tomto súbore.

### 12.1 Témy maturitnej skúšky

MS pozostáva z komplexných tém vytvorených z cieľových požiadaviek vychádzajúcich zo štátneho vzdelávacieho programu. **Je zásadným vzdelávacím výstupom** absolventov študijných odborov stredných odborných škôl, ktorí vykonaním maturitnej skúšky získajú na jednej strane hlavne príslušný stupeň vzdelania, odbornú kvalifikáciu a kompetencie vykonávať pracovné činnosti v danom povolaní a na druhej

strane možnosť ďalšieho vzdelávania. Získané maturitné vysvedčenie potvrdzuje v plnom rozsahu ich dosiahnutý stupeň vzdelania, kvalifikáciu a dosiahnuté kompetencie.

Pri teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky má žiak využívať a aplikovať vedomosti a schopnosti z rôznych odborných predmetov komplexne, uplatňovať rôzne matematické a prírodovedné hľadiská. Pri skúške sa sleduje nielen jeho schopnosť využívať integrované a aplikačné medzipredmetové vzťahy v oblasti všeobecnej a odbornej zložky vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovednej stránky a správneho uplatňovania odbornej terminológie na základne kritériálneho hodnotenia výkonov. V študijných odboroch s rozšírenou prípravou cudzích jazykov sa overuje aj úroveň cudzojazyčných spôsobilostí z hľadiska ich profesijnej použiteľnosti. Takto sa overuje nielen kvalita odbornej prípravy žiakov na povolanie, ale aj ich schopnosti potrebné pre ďalšie štúdium na vysokej škole.

Štátny vzdelávací program je jedinečným vzdelávacím štandardom, ktorý určuje súbor požiadaviek na žiaka vymedzujúcich stupeň dosiahnutých vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie a špecifikuje to, čo by mal žiak vedieť, dosiahnuť, vykonať a preukázať, aby získal certifikát – maturitné vysvedčenie, požadovanú kvalifikáciu alebo postúpil na vyšší stupeň vzdelania. Vzdelávacie štandardy zahŕňajú výkonové a obsahové štandardy. **Výkonový štandard** je svojím zameraním cieľovou požiadavkou. Je zároveň vstupným a výstupným štandardom (vstupné a výstupné požiadavky). Identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia tohto štandardu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie na základe spoľahlivých meracích prostriedkov, ktorými sa overí dosiahnutie cieľa. **Je základňou pre stanovenie maturitných tém ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu.**

**Skompletizovanie maturitných tém** teda znamená identifikáciu **sumatívneho vzdelávacieho výstupu**.

Pri tvorbe maturitných tém pre teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky by sa mali osvojiť a utvrdiť vzťahy medzi štandardmi a kompetenciami. Tieto sú uvedené v prílohovej časti Metodiky pre tvorbu Školských vzdelávacích programov.

**Maturitná téma** je konkrétny odborný problém alebo problémová situácia komplexného charakteru, ktorý má žiak v priebehu maturitnej skúšky riešiť. V odbornej zložke maturitnej skúšky by mala smerovať k napodobeniu určitých odborných úloh, činností alebo situácii, ktoré sa uplatňujú na pracovisku v rámci povolania, pre ktoré sa žiaci pripravujú.

Maturitná téma **je integratívna**. Má svoju profilovú a aplikačnú časť. Preto sa skladá z **podtému**. Ich obsahová skladba je koncipovaná tak, aby absolvent mal možnosť preukázať naplnenie všetkých výkonových kritérií v danom študijnom odbore. Zásadná profilová časť sa orientuje na stanovenie prioritných výkonov odvodených od vzťahov a súvislostí k profilovým predmetom. V ďalších častiach – aplikačná oblasť – sa uvádzajú všetky dôležité väzby a súvislosti dopĺňajúce profilovú časť podtému tak, aby maturitná téma bola komplexná.

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov pre odborné vzdelávanie (hodnotenie absolútneho výkonu na základe kritérií) a zabezpečiť, aby výkonové štandardy uvedené v profile absolventa komplexne pokryli všetky témy MS,

- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť odborného vzdelávania na základe obsahových štandardov),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém boli pre žiaka optimálne, primerané a zvládnuteľné na danom stupni vzdelania.

Pri tvorbe tém sa musíme vyvarovať nasledovnému:

- netvoriť tému podľa predmetov (téma bude v takom prípade nekonzistentná, odtrhnutá od profilového odborného problému, ktorý sa má v téme MS komplexne riešiť, nebude vytvárať možnosti pre aplikačné a tvorivé schopnosti žiaka),
- extrémom, akým je buď príliš malé alebo príliš rozsiahle množstvo informácií. Ak stanovíme malý rozsah, žiak ťažko porozumie zmysluplnosti problému. Nebude mať potrebné množstvo zásadných a podporných informácií. Na druhej strane príliš rozsiahla téma sa môže prejaviť pre žiaka ako nezrozumiteľná, neriešiteľná a frustrujúca,
- nestanovovať tému iba mechanickým popisovaním bez uplatnenia výkonových štandardov,
- téma nesmie viesť žiakov k pamäťovému memorovaniu a reprodukovaniu osvojených poznatkov v priebehu štúdia.

Pri tvorbe podtém musia byť ich formulácie jasné, jednoznačné, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Odvodzujú sa od obsahových štandardov. Orientujú a podporujú žiaka na preukázanie požadovaného výkonu a determinujú jeho výkonovú úroveň. Podtémy sa vzťahujú na všetky profilové – prioritné, aplikačné a doplňujúce informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Pri tvorbe tém v danom ŠkVP v časti Hodnotenie vzdelávacích výstupov odporúčame používať relevantnú Metodickú príručku na prípravu a priebeh teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

## 12.2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách

Hodnotenie MS ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu je proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiakov. Špecifikuje, aké dôkazy o výkone žiaka sa majú vytvoriť, ako majú byť interpretované výstupné informácie a akým spôsobom sa majú zaznamenať. Je konečným rozhodnutím o výkone žiaka a ich cieľom je certifikácia.

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vzdelávania, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania.

### Vzdelávacie výstupy

Predstavujú základ pre kritériálne hodnotenie vedomostí žiaka. Vymedzenie metód, prostriedkov a kritérií hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

#### Vzdelávacie výstupy

- musia odpovedať na otázku **čo** sa od žiaka očakáva, aby preukázal svoju kompetenciu a úspešne ukončil svoje štúdium,
- musia odpovedať na otázku, **ako** má žiak vzdelávací výstup zvládnuť. Podtémy pomáhajú usporiadať zásadné informácie vo forme výkonov v logickej sekvencii v rámci danej maturitnej témy,
- sú pre žiakov **jasné a konzistentné**,
- majú **odsúhlasenú štruktúru**,
- môžu mať **vlastné učebné zdroje** (pomôcky, prístroje, modely, odborné tabuľky, vlastné práce, atď.),
- predstavujú základ pre **kritériálne hodnotenie** vedomostí, zručností a kompetencie žiaka. Vymedzenie metód a prostriedkov hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Výber metódy hodnotenia bude závisieť na tom, ako bude ktorá z nich vhodná na overovanie konkrétnych vedomostí, zručností a postojov, ktoré sú špecifikované v kľúčových cieľoch. Či je vybraná metóda hodnotenia vhodná pre vzdelávací cieľ, závisí od toho:

- ako by mala daná **požadovaná činnosť/výkon** byť preukázaná/ný,
- aké sú **podmienky**, v ktorých má daná činnosť/výkon prebiehať,
- aké sú **výkonové štandardy**, podľa ktorých by sa mala daná činnosť vykonať.

Odporúčaná norma hodnotenia je forma, ktorou sa porovnáva výkon žiaka s výkonmi iných žiakov. Je preto dôležité, aby správne nastavený systém hodnotenia monitoroval a zabezpečil na správnom základe dodržiavanie smerníc stanovených činností, preskúmal zabezpečenie ich účinnosti a využiteľnosti s aspektom na meniace sa potreby užívateľov, priemyselné a obchodné štandardy.

#### Presnosť a precíznosť

Hoci poznáme pestrú paletu metód hodnotenia, ktoré sa používajú na meranie vedomostí, základným bodom je fakt, že každé vykonané meranie musí byť presné a precízne. Používa sa bez ohľadu na to, aby sa výsledky vytvorili ako základ pre proces ich zaznamenania alebo pre certifikáciu vedomostí. Aby boli presné a precízne, merania musia priniesť platná a spoľahlivé informácie.

#### Platnosť – validita

Je miera na meranie každého hodnotenia, ktoré má zmysel merať. Kontrola platnosti je zase proces, ktorý je kompetentným orgánom schválený a ktorý sa realizuje v inštitúcii zodpovednej za tvorbu vzdelávacích programov. Každý systém hodnotenia je platný v rozsahu, v ktorom sa meria to, čo si vyžaduje byť zmerané.

Za účelom zabezpečiť platnosť hodnotenia je preto nevyhnutné :

- jasne definovať, čo sa má skúšať,
- vybrať prijateľné metódy na meranie vedomostí.

### Spôľahlivosť

Je miera dôslednosti a zásadovosti, s ktorou sú výsledky akéhokoľvek hodnotenia vysvetlené a popísané. Je rovnako dôležité pre účinné hodnotenie.

Reliabilita metód hodnotenia má zabezpečiť, aby:

- všetci žiaci jasne pochopili, čo sa od nich vyžaduje,
- podmienky hodnotenia boli známe a dodržiavali sa,
- všetky výsledky boli založené na odsúhlasených vyznačených schémach a postupoch,
- hodnotenie zaručovalo obmedzenie účinku pravdepodobných chýb/nepresností.

### Spravodlivosť

Učitelia a žiaci musia považovať hodnotiaci systém za primeraný cieľom vzdelávania, prístupu vzdelávania a učebnému plánu. To značí, že systém bude otvorený, ak žiaci budú plne informovaní o cieľoch vzdelávania a prípravy, výkonových kritériách a podmienkach hodnotenia.

### Praktickosť

Systém hodnotenia musí byť tesne previazaný na podstatné kvalifikačné štandardy, ktoré zabezpečia najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov. Ďalšie praktické hľadiská zahŕňajú podiel času hodnotenia na celkovom vzdelávacom čase, ľahké použitie, administratívnu účinnosť a faktory nákladov/výhod.

Záznam o výkone žiaka pri MS sa môže pripraviť niekoľkými spôsobmi:

## **1. Skupinovo**

Príklad pre ústnu časť MS

Škola:																		
Trieda:									Školský rok:									
Študijný odbor:																		
P.č.	Zoznam žiakov	Číslo TMS	Zoznam kritérií															
			Porozumenie téme		Správna odborná terminológia		Samostatnosť prejavu		Schopnosť aplikácie		Správnosť a vecnosť odpovede		Komplexnosť témy		Odborné kritériá – počet podľa odboru		SUMÁR	
			A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	Σ A	Σ N

TMS – téma MS    A – áno    N – Nie    Sumár – vážený aritmetický priemer

Ak sme stanovili napr. 10 zásadných kritérií na hodnotenie výkonu žiaka (právny predpis uvádza iba minimum odporúčajúcich kritérií, učitelia si sami vytvoria kritériá, hlavne tie, ktoré sa týkajú odborných kompetencií v zmysle komplexného prístupu k hodnoteniu témy MS – profilová časť, aplikačná časť), ktoré pomôžu ohodnotiť celkový výkon žiaka z rôznych aspektov. Môžeme ich vyhodnotiť rôznym spôsobom: známku, percentuálne, slovom, bodmi atď. V uvedenom príklade sa použilo slovné

hodnotenie: zvládol žiak určené kritérium? (áno, nie). Pri hodnotení je vhodné zvoliť stupnicu úspešnosti, napr.:

Dosiahnutá úspešnosť (áno)	Známka
10 – 9	1
8 – 7	2
6 – 5	3
4 – 3	4
2 – 1	5

## 2. Jednotlivo

<b>Škola:</b>						
<b>Trieda:</b>				<b>Školský rok:</b>		
<b>Študijný odbor:</b>						
<b>Meno a priezvisko absolventa:</b>						
<b>Forma: (napr. ústna časť MS)</b>						
<b>Názov témy MS:</b>						
Zoznam kritérií	Hodnotenie známkou					Sumár
	1	2	3	4	5	
Porozumenie téme						
Používanie odbornej terminológie						
Samostatnosť prejavu						
Schopnosť aplikácie						
Správnosť a vecnosť odpovede						
Atd.						

Sumár = vážený aritmetický priemer známok

Klasifikácia je výsledkom komplexného hodnotenia vedomostí, zručností a návykov žiaka. Základom na pridelenie klasifikačného stupňa sú známky, čiže zaradenie žiaka alebo jeho výkonu do niektorej výkonnostnej skupiny. Vymedzenie klasifikačných stupňov sa opiera o hodnotenie podľa kritérií.

### 12.3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku

Cieľom je preveriť dosiahnuté výsledky podľa výkonových štandardov – profilu absolventa.

### 12.4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov

Rozsah a obsah úloh maturitnej skúšky zahŕňa komplexný učebný obsah teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V rámci ŠkVP budú tieto kritériá špecifikované v závislosti na orientácii konkrétneho študijného odboru a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS. Odporúčame využiť tieto všeobecné kritériá pri hodnotení výkonu žiaka:

### Kritériá pre teoretickú časť odbornej zložky MS

1. porozumenie téme,
2. správne používanie odbornej terminológie v materinskom a cudzom jazyku,
3. schopnosť správne analyzovať tému,
4. vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede,
5. schopnosť praktickej aplikácie poznatkov,
6. prezentácia samostatnej, komplexnej a správnej odpovede,
7. výraznosť a istota prezentácie,
8. rutinné zmysluplné využívanie nevyhnutných pomôcok a prostriedkov pri odpovedi,
9. dôslednosť a zodpovednosť pri vypracovaní témy,
10. istota pri riešení problémových situácií, javov a problémov,
11. schopnosť predniesť vlastné riešenie.

### Kritériá pre praktickú časť odbornej zložky MS

1. pochopenie úlohy,
2. správne analyzovaná téma,
3. správne používanie odbornej terminológie,
4. schopnosť teoretickej aplikácie pri praktickom predvedení úlohy,
5. samostatnosť pri práci,
6. správna a efektívna voľba metód pri postupe práce,
7. správny výber náradia, prístrojov, strojov, zariadení, materiálov, a pod.,
8. efektívna organizácii práce na pracovisku,
9. dodržiavanie noriem, hygieny a pravidiel bezpečnosti práce,
10. uplatňovanie zásad ochrany životného prostredia,
11. dodržanie bezpečnostných, hygienických a protipožiarnych opatrení,
12. výsledok práce.

### Materiálne a priestorové podmienky pre vykonanie maturitnej skúšky

Materiálne a priestorové podmienky sú v jednotlivých študijných odboroch rozdielne, preto je potrebné ich v ŠkVP konkretizovať a spresniť pre každý študijný odbor osobitne a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS.

### Priestory nevyhnutné na realizáciu MS (vo všeobecnosti)

1. odborné učebne,
2. učebne,
3. pracoviská praxe (podľa konkrétneho študijného odboru),
4. reálne pracoviská zamestnávateľov,
5. špeciálne zariadenia,
6. ostatné priestory podľa potrieb a orientácie študijného odboru.

### Povolené pomôcky pri priebehu MS (vo všeobecnosti)

1. počítač s nutným aplikačným softwarom, prístup na internet, dátové súbory na elektronických nosičoch,
2. spätný projektor, skener, tlačiareň, elektronické médiá podľa potreby,
3. modely, priesvitky, obrazy,
4. kalkulačka,
5. odborná literatúra, publikácie, príručky, právne normy a predpisy, dokumenty textového a grafického charakteru v tlačenej a elektronickej podobe,

6. vlastné písomné práce vypracované počas štúdia (ich použitie je podľa rozhodnutia komisie),
7. nástroje, prístroje, stroje, zariadenia, materiál.

## 13 ZÁSADY PRE TVORBU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

### Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

#### 13.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program (ďalej len „ŠkVP“) je zásadným pedagogickým dokumentom školy, na základe ktorého realizuje škola vzdelávanie v danom študijnom odbore. Je povinnou súčasťou školskej dokumentácie.

Školské vzdelávacie programy sú postavené na nasledovných **princípoch**:

- nekladú dôraz na obsah vzdelávania, ale na výsledky vzdelávania,
- vytvárajú pluralitné a konkurenčné vzdelávacie prostredie medzi školami,
- podporujú autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- vytvárajú sa pre konkrétny študijný odbor v danej skupine študijných odborov,
- regulujú vzdelávacie podmienky v danej škole,
- v plnom rozsahu akceptujú potreby regionálneho trhu práce a rozvojové priority školy,
- dodržiavajú základný obsah vzdelávania a prípravy, ktorý vymedzuje štátny vzdelávací program,
- za ich vypracovanie a schválenie zodpovedá riaditeľ školy,
- súladi so štátnym vzdelávacím programom bude sledovať, kontrolovať, posudzovať a hodnotiť Štátna školská inšpekcia.

Pri spracovaní ŠkVP sa stanovujú tieto **zásady**. ŠkVP :

- sa vypracuje za celé obdobie štúdia OVP a riadi sa podľa cieľových požiadaviek ŠVP,
- vytvára podmienky pre osvojenie si obsahu vzdelávania stanoveného v ŠVP,
- vyjadruje profil a stratégiu školy,
- vytvára podmienky pre tvorivosť učiteľa, využívanie efektívnych foriem a metód výučby, neobmedzuje učiteľa z hľadiska časového a metodického, nakoľko vychádza z konkrétnych potrieb žiakov odborných a pedagogických skúseností učiteľa,
- stanovuje pravidlá pre hodnotenie žiakov (kritériá hodnotenia),
- pri svojej tvorbe postupuje v súlade s platnou metodikou,
- vytvára priestor pre hodnotenie činnosti školy.

ŠkVP je strategický dokument školy, ktorý vymedzuje ciele, obsah a podmienky vzdelávania, odporúča zodpovedajúce didaktické prístupy, navrhuje metódy overovania a hodnotenia vzdelávacích výstupov.

ŠkVP vypracuje škola v súlade s príslušným ŠVP a metodickým pokynom, ktorým sa určia podrobnosti o tvorbe vzdelávacieho programu. Tvorba ŠkVP je v kompetencii riaditeľa školy, ktorý zodpovedá nielen za jeho kvalitu ale aj za jeho realizáciu. Vzdelávací program musí zabezpečiť súlad s regionálnymi potrebami trhu práce, s rozvojovými potrebami regiónu a požiadavkami zamestnávateľov na regionálnej alebo miestnej úrovni.

Škola má možnosť požiadať zodpovedajúce vzdelávacie subjekty a objednať si vypracovanie svojho programu. Do projektovania ŠkVP sa môžu zapojiť verejné a neštátne inštitúcie.

Tvorba ŠKVP svojím zameraním a charakterom bude vytvárať zodpovedajúce podnikateľské vzdelávacie prostredie, ktoré prirodzenou cestou bude iniciovať vznik konkurenčných tendencií medzi školami. Školy, ktoré budú ponúkať progresívne, moderné a aktuálne vzdelávacie programy vo vzťahu k potrebám a požiadavkám trhu práce majú veľkú šancu sa na trhu vzdelávania zakoreniť a dosiahnuť svoju atraktivnosť, školy bez kvalitnej vzdelávacej ponuky pomaly zaniknú.

Pri tvorbe ŠKVP, najmä v oblasti OVP, sa musí zohľadňovať ich relevantnosť a opodstatnenosť k rozvojovým regionálnym programom, strategickým zámerom ekonomického, politického a spoločenského vývoja na národnej regionálnej alebo miestnej úrovni, ku kvalite obsahu vzdelávania, najmä odborného vzdelávania a prípravy a ústretovosť k potrebám a požiadavkám zamestnávateľskej sféry.

Preto v prvom rade, ešte pred tvorbou ŠKVP, musí škola pristúpiť k zhodnoteniu doterajšej kvality vzdelávania, k analýze jej súčasného stavu, identifikácii všetkých silných a slabých stránok, všetkých príležitostí a prekážok, ktoré budú ovplyvňovať implementáciu ŠKVP a zároveň musí vypracovať aj návrhy na odstránenie identifikovaných závažných nedostatkov. Všetky tieto informácie majú svoje opodstatnenie, pretože iba tak sa dá určiť a posúdiť, či sa vzdelávanie podľa projektu školského programu môže zaviesť na školu ako efektívny nástroj zvýšenia kvality vzdelávania a celého vzdelávacieho prostredia.

ŠKVP sa spracuje pre každú formu vzdelávania (denná, externá) a to buď ako samostatný školský program alebo v rámci jedného školského vzdelávacieho programu budú štruktúrované aj iné formy vzdelávania v danom študijnom odbore.

Školský vzdelávací program sa môže vypracovať ako štandardný na základe určených vyučovacích predmetov a jeho učebných osnov alebo ako modulový. Je v kompetencii školy zvoliť, ktorý spôsob spracovania školských programov je pre ňu najvýhodnejší. Použitie modulovej štruktúry školských vzdelávacích programov je vhodné najmä vtedy pokiaľ škola chce ponúknuť individuálne vzdelávacie cesty žiakom, ponúknuť rôzne formy a možnosti vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania.

### **Škola bude vypracovávať ŠKVP:**

- a) v súlade s príslušným ŠVP a všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- b) komplexne, tzn. vymedzí všetky požadované kompetencie absolventa v danom študijnom odbore, vzdelávacie výstupy (výkonové štandardy) a obsah vzdelávania, didaktické postupy uplatňované pri realizácii vzdelávacieho procesu, personálne, materiálne a organizačné podmienky nevyhnutné k dosiahnutiu stanovených cieľov vzdelávania vrátane spolupráce so sociálnymi partnermi pri realizácii programu v dennej forme vzdelávania, ktorí budú v plnej miere podporovať autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- c) pre celé obdobie vzdelávania (ISCED 4A študijné odbory dennej formy vzdelávania – dva roky), ako aj všetky ďalšie formy vzdelávania a odborného zamerania,
- d) tak, aby bol prehľadný a poskytoval všetky potrebné informácie o vzdelávaní v danom odbore štúdia a aby umožňoval posúdiť súlad so ŠVP,
- e) tak, aby vytváral podmienky pre uznanie odborných kvalifikácií v danom povolání a tým aj uplatniteľnosť absolventov na trhu práce s dôrazom na daný región školy, ale aj na osobnostný rozvoj absolventov a ich pripravenosť celoživotne sa vzdelávať,

- f) tak, aby vytváral podmienky aj pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo dospelých ľudí.

### 13.2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu

Štruktúra ŠkVP sa odvodzuje zo ŠVP. ŠkVP musí vytvárať priestor pre uplatňovanie takých štýlov práce, ktoré pozitívne ovplyvňujú učenie žiakov, ich vzdelávacie výsledky, sociálne prostredie triedy a celej školy.

ŠkVP je výsledkom spoločnej práce učiteľov a vedenia školy. Účasť každého pedagogického zamestnanca na tvorbe ŠkVP má byť súčasťou jeho pracovných povinností.

**Štruktúra ŠkVP** obsahuje tieto časti:

- Úvodné identifikačné údaje (názov vzdelávacieho programu, kód a názov odboru štúdia, stupeň vzdelania, názov a adresa školy, vyučovací jazyk)
- Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania
- Vlastné zameranie školy (veľkosť a vybavenie školy, charakteristika pedagogického zboru, kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy, dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca, spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi)
- Profil absolventa (charakteristika a kompetencie absolventa)
- Charakteristika školského vzdelávacieho programu (dĺžka štúdia, forma vzdelávania, spôsoby a podmienky ukončovania štúdia, doklad o získanom vzdelaní)
- Učebný plán
- Učebné osnovy/moduly pre všetky predmety
- Učebné zdroje (učebnice, didaktická technika, materiálne zdroje)
- Podmienky na realizáciu vzdelávacieho programu (personálne zabezpečenie, materiálno-technické a priestorové podmienky, podmienky zabezpečenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri štúdiu)
- Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Systém kontroly a hodnotenia žiakov

## 14 ZÁZNAMY O PLATNOSTI A REVIDOVANÍ ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 76 Učiteľstvo

Platnosť ŠVP Dátum	Revidovanie ŠVP Dátum	Záznam o inovácii, zmenách, úpravách ap.